

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Савез самосталних синдиката и Савез пензионера Србије подржали Писмо о намерама које је Фонд ПИО упутио Влади Србије

**ГОВОРНИ АУТОМАТ
0-24h: 0700/017-017
по цени локалног
позива
или: 011/30-60-680**

ЗА ОДРЖИВ ПЕНЗИЈСКИ СИСТЕМ

**ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање**

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

**РЕДАКЦИЈА ЗА
ВОЈВОДИНУ:**

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија Балкан, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Прошле недеље, уочи Међународног дана детета, објављено је да је припремљен Нацрт Закона о правима детета, који ће, први пут на овим просторима, та права да уреди на потпуно нов и свеобухватан начин. У будућем закону ће бити много важних новина, али се у јавности најчешће истиче да ће он изричито забрањивати физичко кажњавање деце.

Упоредо са овим најавама објављено је и истраживање УНИЦЕФ-а по којем чак две трећине малишана у нашој земљи редовно добија батине, односно мање од 30 одсто деце је одрасло искључиво уз ненасилне методе. Истовремено, по подацима Инцест траума центра, само пет одсто грађана Србије спремно је да пријави злостављање детета у породици коју познаје. И из ових података је, нажалост, јасно да нам је закон који ће штитити децу заиста потребан.

Јер, без обзира на све социолошке и културолошке промене, чини се да се однос према деци кроз историју није посебно изменио. У овим нашим крајевима нова правила се спорије прихватају, а ауторитативно родитељство је и даље на цени – велики број родитеља и даље мисли да

деца треба да поштују наредбе, не водећи много рачуна о њиховим жељама и потребама. С друге стране, родитељство је сталан и тежак посао, најтежи. Добро нам је знано какве све препреке треба да савладају данашњи родитељи, а боравак на послу одузима им највећи део дана, што је изузетно фрустрирајуће за онога ко на првом месту има потребе свог детета.

Аутор овог текста спада у оне који верују да се у љубави према детету не може претерати, да она треба да се исказује стално и безусловно, јер највредније што родитељ детету може да да јесте уверење да је вољено највише на свету. Само тада ће оно моћи да расте сигурно у себе и спремно за свет који га окружује. У том смислу потпуна подршка закону који, кажу, има већ 30 земаља у Европи.

Међутим, ми смо прилични стручњаци да нешто што је суштински добро некако доведемо до апсурда, па се из све снаге надам да се то неће десити и са овим што треба да буде „алат“ у заштити дечјих права. А да ли је један закон довољан да уреди нарушене односе унутар неке породице, сасвим је друго питање.

М. Јовановић

На стварној маргини

Према извештају Светске здравствене организације, у свету данас живи више од једне милијарде особа са инвалидитетом, што чини 15 одсто укупне популације. Многи од њих живе у потпуном сиромаштву и истовремено се боре са дискриминацијом, препрекама у окружењу, одсуством помагала, мањком примерених програма и сервиса. Према налазима Стратегије за смањење сиромаштва у Србији и Студије о животном стандарду становништва, особе са инвалидитетом припадају једној од најрањивијих и најугроженијих група. О томе пре свега сведочи податак да око 60 одсто њих живи испод прага сиромаштва.

Дан особа са инвалидитетом у целом свету се обележава 3. децембра, и тада се нарочито апострофирају све теме везане за живот ОСИ – значај укључивања особа са инвалидитетом у најважније токове планирања, али и обезбеђивање посебних програма за унапређивање њиховог места у друштву, подизање нивоа свести и инклузија људи са инвалидитетом у све важне активности и др.

Ако већ већина житеља Србије, па и целе планете, ни сама није у позицији да се бори против сиромаштва, онда бар треба да будемо искрени

према себи и да се запитамо због чега та дискриминација, будући да не постоји личност која није на изванредан начин, у неком тренутку живота била дискриминисана. Слово закона не познаје дискриминацију самог себе, али људскост ваљда још познаје. У трагању за овде тек овлаш наведеним подацима који сведоче о тешком животу особа са инвалидитетом у Србији, долазимо до тога да је на интернету, пре више од два месеца, објављена петиција са 25 протестних захтева једног од многих удружења ОСИ. Забрињавајуће мали број људи из медија је сазнао за ту петицију, интересовао се за њу и потписао је.

Ј. Оцић

МЕРЕ ЗА ОДРЖИВИЈИ ПЕНЗИЈСКИ СИСТЕМ

Синдикат подржао предлог Фонда ПИО

Због тешкоћа са којима се суочава наш пензијски систем и великих буџетских дотација, изазваних пре свега недовољним учешћем изворних прихода у финансирању Фонда ПИО, Управни одбор ове институције оформио је Радну групу са задатком да предложи мере које ће побољшати ситуацију и омогућити дугорочно одржив систем пензијског и инвалидског осигурања. Средином октобра Радна група је завршила посао и њен предлог је, у облику Писма о намерама, упућен Влади Србије, ресорним министарствима и организацијама које партиципирају у чланству УО РФ ПИО. Писмо о намерама подржао је и Савез самосталних синдиката Србије на заједничком састанку са представницима Фонда ПИО.

– Реформа пензијског система је прворазредно државно питање, а пошто су паре пензионера потрошене, јасно је да су они сад, у економском смислу, неодојиви од активног света рада – рекао је на овом састанку Славенко Гргуревић, председник Радне групе и члан Управног одбора РФ ПИО.

Подржавајући иницијативу Фонда ПИО, Љубисав Орбовић, председник СССС, нагласио је

да је једно од кључних питања којима синдикат треба да се бави питање пензија.

– Фирме које не плаћају доприносе уништавају Фонд ПИО, али и оне који уредно плаћају све своје обавезе. Држава је та која има контролу над уплатом, а не запослени. Ако су дозволили да неко не уплаћује допринос пет година, онда нека носе одговорност. Наш интерес је да Фонд добије оно што му припада да би могао да функционише и ми ћемо га и убудуће штитити – истакао је Орбовић.

Председник синдиката је нагласио да ова организација подржава реформе у сектору ПИО јер је садашња пропорција запослених и пензионера неодржива на дужи рок.

Износечи разлоге због којих је Фонд ПИО покренуо једну овакву иницијативу, Иван Мимић, директор Сектора за финансијске послове, навео је да је средином деведесетих година, које смо сматрали трагичним за српску привреду, дотација државе износила 15 одсто, а сада се попела на алармантних 47-48 процената. По његовим речима, Фонд послује као саставни део државе и не доноси важне одлуке иако је потпуно самостална организација.

Драгана Калиновић, Славенко Гргуревић и Драгослав Ђукановић

– Држава има све полуге власти и у својим рукама држи наплату, а Фонд функционише као проточни бојлер, и ми се боримо да обезбедимо редовну исплату пензија. Све реформе ПИО од деведесетих наовамо ишле су у правцу смањења расхода, а и наш предлог садржи мере које би смањиле дотације државе – рекао је Мимић.

Неке од предложених мера које би требало да дају резултате јесу пребацивање финансирања здравствене заштите пензионера на терет државе, као и расхода за инвалидско осигурање – за туђу помоћ и негу и инвалиде II и III категорије. Категорија породичних пензионера такође није покривена доприносима, слично је и са бенефицираним стажом, а и пензије по посебним прописима би требало да постану обавеза државе.

– Из овога је јасно зашто смо сачинили ово Писмо о намерама – рекла је директорка Фонда, Драгана Калиновић. – У том писму заступљени су интереси свих асоцијација, а када би се ови предлози прихватили, ми бисмо дошли на 32-33 одсто учешћа државе, односно вратили бисмо се на ниво из 2001. године.

По њеним речима, проблем праве и неки закони и прописи који се доносе пре него што се испита њихов далекосежни утицај.

– Ми законима само гасимо пожар, амортизујемо садашње стање, а немамо системски приступ. Рецимо, тренутно је ненаплаћено око 233 милијарде динара, заједно са каматом, а само око пет милијарди је наплативо. Остало блокирају Закон о приватизацији и Закон о стечају. У Фонду ПИО раде професионалци са много знања и искуства, па ипак нисмо укључени ни у три одсто ствари које можемо да променимо – рекла је Драгана Калиновић.

И Драган Зарубица, потпредседник Већа СССС, сматра да је неплаћање доприноса велики проблем, као и непоштовање прописа. Зарубица се сложио да Фонд треба да врати контролу над својом имовином и приходима, а тако мисли и секретар Већа СССС и члан УО Фонда ПИО, Славица Савић:

– Ми у синдикату имамо доста добру слику стања јер сваког месеца радимо макроекономске показатеље – колико има пензионера, колико је учешће државе

Славица Савић, Љубисав Орбовић, Драган Зарубица и Рајко Косановић

и слично. Зато се поставља питање: ако се све ово што смо предложили и прихватили, а ми у међувремену не будемо имали већу уплату доприноса, запосленост и смањење сиве економије, да ли ће тих тридесет и нешто процената дотација бити довољно да Фонд функционише у дужем периоду. Због тога треба брзо решити питање имовине Фонда и видети да ли она може битно да промени овај однос – нагласила је Славица Савић.

Говорећи о имовини, саветник директора РФ ПИО Валеријан Кадијевић је истакао да је то потенцијална имовина која формално-правно још не припада Фонду.

– Улагања Фонда су била велика али није било слуха да се то законски реши. Ми смо постигли доста: ниједна специјална болница где смо покренули поступак није приватизована, у 12 бања су уведене привремене мере, а шест пресуда је донето у нашу корист, од тога једна правоснажно. Чудне ствари су се десиле у случају Куршумлијске бање, где је пресуђено у нашу корист али је Апелациони суд у Нишу ту одлуку преиначио, и у случају „Меркура“ из Врњачке Бање, где је такође првобитну одлуку суда преиначио Апелациони суд у Крагујевцу – нагласио је Кадијевић.

Председник Управног одбора Фонда, Драгослав Ђукановић, изнео је податак да је до сада разним категоријама осигураника држава повезала око милион година радног стажа, и да се очекује повезивање стажа и за запослене у предузећима у којима су уведени аутоматски стечајеви.

– Ако би се усвојили предлози Фонда ПИО, за 10,4 одсто би се смањило учешће државе за здравствену заштиту пензионера, три одсто за инвалиде II и III категорије и око шест процената за пензије по посебним условима. Тако би се дотације свеле на неких 30 процената и то је један краткорочан циљ који ми можемо да постигнемо. Фонд не може да утиче на наплату доприноса, ни на незапосленост и сиву економију, али је ово циљ који може да се постигне – истакао је председник УО РФ ПИО.

Милена Јовановић

НЕИСПЛАЋЕНЕ А ПРИСПЕЛЕ ПЕНЗИЈЕ ИЗ ХРВАТСКЕ

Проблем стар двадесет година

Учесници скупа у Палати Србије

Удружење пензионера из Хрватске и Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију организовали су округли сто о проблемима остваривања права из социјалног осигурања и исплате доспелих а неисплаћених пензија за лица из Хрватске која живе у Србији. Скупу су присуствовали др Раде Дубајић, саветник у кабинету потпредседника Владе др Јована Кркобабића, Борка Торбица, саветник за ПИО у Министарству рада и социјалне политике, Милан Нешић, руководилац групе за ПИО у Заводу за социјално осигурање, Миленко Поповић, директор Управе за пензијско осигурање у хрватском Министарству gospodarства, рада и предузетништва, и представници многих удружења и организација. Испред Фонда ПИО на скупу су учествовали Иван Тодоровић, директор Филијале за град Београд, и Јулијана Радовановић, начелник у Одељењу за ПИО по међународним уговорима.

Округли сто је отворио Јован Каблар, председник Удружења пензионера из Хрватске у Београду, који је подсетио да проблем доспелих а неисплаћених пензија, због прекида платног промета, датира још из августа 1991. године. Већина учесника скупа је нагласила да се одбијањем исплате давања на име пензија остварених у Хрватској, као и накнада за телесно оштећење и туђу помоћ и негу, крши право на мирно уживање имо-

вине које је загарантовано Конвенцијом о људским правима, али, будући да је реч о особама српске националности, и Закон о забрани дискриминације, јер нису изједначени са хрватским корисницима. Изнет је податак да је оштећено око 55.000 корисника којима су ускраћене пре рата стечене, а од 1991. до 2003. године неисплаћиване пензије.

На скупу се чуло да није спорно само питање пензија, него и конвалидације радног стажа и станарских права, а оповргнута је и тврдња Хрватског завода за мировинско осигурање да су крајишки пензионери примали пензије из парафонда у Книну и да законски није могуће имати два права на пензију. Представник из Хрватске, Миленко Поповић, објаснио је зашто се мировина, односно пензија, не третира исто као и имовина, и дао је тумачење појединих делова Закона о мировинском осигурању.

Будући да се доста говорило и о Споразуму о социјалном осигурању који је СРЈ потписала са Хрватском, у једном од закључака скупа предложено је да се инсистира на изменама и допунама овог документа. Подржане су и активности радне групе која управо ради на решавању проблема исплате доспелих а неисплаћених пензија. Групу је формирала Влада Србије, а на њеном челу је Радина Тодовић, државни секретар у ресорном министарству. До сада је било више билатералних сусрета са хрватским представницима.

Иван Тодоровић, директор Филијале за град Београд РФ ПИО, навео је да је једини оквир за решавање овог проблема управо Споразум о социјалном осигурању. Њиме, међутим, не може да се реши питање доспелих, а неисплаћених пензија, с обзиром на то да Споразум предвиђа да се права на давања не утврђују пре почетка његове примене. Он је такође навео и да српски Фонд другој држави уговорници уз решења доставља преглед обрачуна и стажа, односно комплетну радну биографију осигураника, што није случај с другом државом уговорником, поготово у поступку прерачуна пензије. Директор београдске филијале је објаснио и да међудржавни поступци морају недвосмислено дуже да трају, али да сви носиоци осигурања бивших република СФРЈ настоје да се спровођење поступака потврђивања стажа и остваривања права убрза. Један од проблема који успорава ове поступке јесте и тај што су осигураници радили у великим предузећима која више не постоје, а која су имала пословнице широм СФРЈ. Иван Тодоровић је изнео податак да у Филијали за град Београд има око седамдесет пет корисника којима ће, након допуне члана 8 Административног споразума, који се односи на члан 39 Споразума, моћи да се прерачуна пензија јер имају навршен стаж и у Србији и у Хрватској.

Јелена Оцић

Реформа Фонда неодвојива од реформе система

Чланови Извршног одбора Савеза пензионера Србије одржали су, на сопствену иницијативу, састанак са челним људима Фонда ПИО. Главна тема разговора било је Писмо о намерама које су чланови Управног одбора Фонда усвојили и проследили на адресе Владе Србије, ресорног министарства и Министарства финансија, Савеза самосталних синдиката Србије, Савеза пензионера и Уније послодаваца – организација које партиципирају у чланству у УО РФ ПИО. На састанку који је претходно одржан са руководством самосталних синдиката дата је пуна подршка челним људима Фонда.

Драгослав Ђукановић, председник Управног одбора РФ ПИО, упознао је укратко присутне са чињеницама: на седници одржаној 20. априла Управни одбор је именовао Радну групу чији је задатак био да сачини предлог стратешког реструктурисања Фонда; то је и урађено и изнето у Писмо о намерама које је УО усвојио и проследио на поменуте адресе.

Елементарно и прворазредно државно питање у овим условима је реструктурисање Фонда ПИО јер без тога нема озбиљних промена у пензијском систему, рекао је Славенко Гргуревић, председник Радне групе.

– Фонд ПИО је већ неко време у дефициту што је потпуно неспојиво са његовим кадровским и технолошким потенцијалима, па је зато централно питање реформе пензијског система реформа Фонда који мора да постане инвестициони и гаранцијски са капитализованом имовином – нагласио је Славенко Гргуревић.

Питање финансирања Фонда је увек оно основно од чега се мора кренути са анализама, рекао је Иван Мимић, директор Сектора за финансије.

– Од 1995. године приходи од доприноса су се из године у годину смањивали, а учешће дотација из буџета је, сразмерно томе, расло, и то са 10 одсто – колико се 1995. из буџета додавало за исплату пензија, до 47,7 одсто колико се сада дотира. Због незапослености и такозване сиве економије наплата доприноса је све тежа. Излаз се види у томе да здравствена заштита корисника, давања за туђу помоћ и негу и посебне пензије престану да се финансирају из Фонда, што би одмах растеретило његову касу за читавих 20 процената и дотације из буџета

Мирољуб Станковић, Драгослав Ђукановић, Ђуро Перић и Драгана Калиновић

та свело на око 27 одсто – објаснио је Иван Мимић.

Ситуација би била знатно повољнија када би Фонд, а за шта су садашњи пензионери показали посебно интересовање, капитализовао сву своју имовину, рекао је Валеријан Кадијевић, саветник директора Фонда.

– Седамдесетих година прошлог века, када је привреда радила пуном паром и однос запослених и пензионера био 5:1, у касу Фонда се сливало доста новца и било је пара и за улагања у РХ центре и бање, заштитне радионице... Када би се све то сада ревалоризовало, добили бисмо вредност од неколико милијарди евра. Очувањем имовине Фонда била би створена нека врста акумулације капитала што би умногоме поправило положај РФ ПИО – нагласио је Валеријан Кадијевић.

Чланови Извршног одбора Савеза пензионера у потпуности су прихватили овакве предлоге, подржали иницијативу Радне групе и истакли да се ово мора урадити на прави начин због свих генерација пензионера.

– Највећи проблем представља неуплаћивање доприноса за ПИО, а често и сама држава поједине фирме, када су у финансијским проблемима, ослобађа плаћања доприноса. Требало би да за све које ослободи плаћања, доприносе уплати из државне касе уместо да ускраћује пензионере који су редовно плаћали док су били у радном односу – истакао је Ђуро Перић, заменик

председника Савеза пензионера Србије и народни посланик.

Основа на којој Фонд почива озбиљно је уздрмана и неопходно је предузети конкретне мере да би се то променило, истакала је Драгана Калиновић, директорка Фонда ПИО.

– Основно финансирање Фонда су изворни приходи, значи уплаћен допринос за свако евидентирано радно место, и то је основа која је сада доведена у питање. Да би се то превазишло, потребно је фокусирати се на краткорочне мере које могу релативно брзо да дају резултате, а не расплинути се у закључцима на дугорочне мере. Зато треба инсистирати да на свим нивоима буду прихваћени предлози Радне групе јер би то значило растерећивање Фонда и потпуно би променило слику о Фонду у јавности – рекла је директорка Калиновић.

Драгослав Ђукановић, председник УО Фонда ПИО, предложио је да се сви ови закључци изнесу и пред посланичку групу ПУПС-а.

– Радна група, која је веома темељно обавила свој задатак и сачинила предлоге за реструктурисање Фонда изнете у Писму о намерама, остаје да функционише као стално тело према одлуци Управног одбора. Ми смо иначе одлучни да на свим нивоима, где нас и када позову, до Владе Србије, као и у синдикату и данас овде, образложимо све ове предлоге – закључио је председник УО РФ ПИО, Драгослав Ђукановић.

Весна Анастасијевић

Имајући у виду континуиран процес реформе система пензијског и инвалидског осигурања, започет 2002. године, Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који се примењује од 1. јануара 2011, усвојене су и одређене измене у циљу укључивања војних осигураника и корисника у постојећи систем пензијског и инвалидског осигурања, и то почев од 1. јануара 2012. године.

То значи да ће се одредбе Закона о Војсци Југославије и Закона о Војсци Србије, које се односе на пензијско и инвалидско осигурање професионалних војних лица, примењивати закључно са 31. децембром 2011, изузев одредбе члана 192, став 1 Закона о Војсци Србије која ће се примењивати до 31. децембра 2014. године. Наведена одредба односи се на могућност да официру, односно подофициру служба престаје и пре испуњења општих услова за стицање старосне пензије ако је навршио најмање 20 година пензијског стажа, од чега најмање 10 година у својству професионалног војног лица, ако то захтевају потребе службе које настају услед организацијско-мобилизацијских промена у Војсци Србије.

У складу са одредбом члана 79, став 1 овог закона, послове обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања, као и послове финансијског пословања који су били у надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, од 1. јануара 2012. преузеће Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Међутим, битно је истакнути да се консолидација Фонда за социјално осигурање војних осигураника односи само на део везан за пензијско и инвалидско осигурање, па је одредбама овог закона и прецизирано да се обезбеђивање и спровођење пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника односи на: право на пензију, право на додаток за помоћ и негу, право на новчану

Специфичности

накнаду за телесно оштећење и на право на накнаду погребних трошкова.

Овакво прецизирање је потребно јер су се у оквиру Фонда за социјално осигурање војних осигураника обезбеђивала и друга права која нису права из пензијског и инвалидског осигурања, нпр. право на накнаду дела трошкова за становање корисницима војних пензија без стана итд., о чему је било много полемике и у фази припреме наведеног закона.

Дакле, Фонд за социјално осигурање војних осигураника наставиће да обезбеђује право на здравствену заштиту војних осигураника и корисника пензије, као и друга права која нису права из ПИО.

С обзиром на то да је систем пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника специфичан, водило се рачуна да се те специфичности уграде и у закон. Тако су поменути законом професионална војна лица дефинисана као осигура-

ници запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остваривати право на пензију. Стога, ови осигураници којима престане запослење с правом на пензију пре испуњења општих услова за старосну пензију – 65 година живота (мушкарац), односно 60 (жена) и најмање 15 година стажа осигурања; 40 (мушкарац), односно 38 (жена) година стажа осигурања и најмање 58 година живота; 45 година стажа осигурања, могу остварити право на старосну пензију по повољнијим условима.

Дакле, прописани услови за стицање права на старосну пензију професионалних војних лица, који ће се на њих примењивати од 1. јануара 2012. године, а који су исти као и за остале одређене категорије осигураника, јесу: 55 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима

на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

Напомињемо да се овај услов достиже тек 2022. године. Наиме, за остваривање права, почев од 2011. године (за професионална војна лица почев од 2012) постепено се подиже услов како у погледу година живота, тако и у погледу навршеног стажа осигурања, као и услов у погледу година проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Дакле, услов са 53 на 55 година живота постепено се, за по два месеца подиже, до 2022. године, а услов од 20 година стажа осигурања на 25 година стажа осигурања постепено се подиже за по четири месеца, док се услов од 10 на 15 година ефективно проведених на тим радним местима постепено подиже за по четири месеца.

Међутим, изузетно од ових услова подофицир и официр дочина пуковника може да оствари право на старосну пензију кад наврши 40 година пензиј-

утраћене у закон

ског стажа и најмање 53 године живота, односно официр до чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 54 године живота. Дакле, једна од специфичности која је наведеним законом утврђена само за професионална војна лица, јесте да се њима као услов на основу кога стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања рачуна пензијски стаж, а који је као такав рачунат према прописима који су се примењивали на ова лица и који ће се примењивати закључно са 31. децембром 2011. године, а који обухвата стаж осигурања и посебан стаж.

Овакво законско решење за професионална војна лица веома је значајно, имајући у виду да им се на овај начин обезбеђује континуитет у рачунању пензијског стажа, а који је признат знатном броју професионалних војних лица.

Такође, у погледу утврђивања висине права из пензијског и инвалидског осигурања за професионална војна лица, утврђена је погодност тако да им се за израчунавање годишњег личног коефицијента узима период од 1. јануара 1996, за разлику од осталих категорија осигураника којима се за израчунавање годишњег личног коефицијента узима период од 1. јануара 1970. године.

Треба напоменути да ће се на овај начин утврђивати годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, Војнообавештајне и Војнобезбедносне агенције, али, за разлику од професионалних војних лица, под одређеним условом, а то је да су у том органу навршили најмање 20 година стажа осигурања. Поред овога, код утврђивања

висине износа пензије професионалним војним лицима, као и другим одређеним категоријама, утврђени износ пензије увећава се за 20 одсто.

Имајући у виду да је инвалидност као један од услова за остваривање права на инвалидску пензију, у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, постојала када код осигураника настане потпуни губитак радне способности због промена у здравственом стању проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом, за

професионална војна лица усвојеним законом утврђен је изузетак од овог правила.

Наиме, утврђени су повољнији услови за остваривање права на инвалидску пензију, тако да код професионалног војног лица инвалидност постоји кад настане потпуни губитак радне способности за професионалну војну службу.

Осим тога, и код остваривања права на породичну пензију брачног дуга професионалног војног лица, поред могућности остваривања права на поро-

дичну пензију под условима под којима се то право обезбеђује на основу навршених година стажа осигурања умрлог осигураника, и навршених година живота до смрти брачног друга, или под условом вршења родитељске дужности, за остваривање права на породичну пензију утврђен је и изузетак.

Дакле, право на породичну пензију брачни друг професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије, које је погинуло за време дејстава, стиче без обзира на прописане године живота, под условом да није поново склопио брак, односно ако има децу, да су деца завршила школовање.

Такође, утврђен је изузетак и код одређивања висине породичне пензије, јер се она одређује у износу од 100 одсто пензије која би осигуранику припадала у часу смрти, за разлику од породичне пензије остварене под општим условима, која се одређује у проценту зависно од броја чланова породице који имају право на породичну пензију, а од старосне или инвалидске пензије која би осигуранику припадала у часу смрти.

Надаље, у погледу остваривања осталих права из пензиј-

ског и инвалидског осигурања, и то права на додаток за помоћ и негу, права на новчану накнаду за телесно оштећење, као и права на накнаду погребних трошкова, професионална војна лица изједначена су са осталим осигураницима, односно услови за остваривање ових права исти су за све категорије осигураника.

Поред овога, указујемо и на чињеницу да је одредбом члана 193, став 1 Закона о Војсци Србије, који је ступио на снагу 1. јануара 2008. године, прописано да се усклађивање износа пензија војних осигураника остварених до дана ступања на снагу овог закона, као и пензија остварених по ступању овог закона на снагу, врши по динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање.

Значи, почев од 1. јануара 2008. године и на кориснике војних пензија примењују се одредбе о редовном усклађивању пензија, односно пензије се усклађују два пута годишње – од 1. априла и 1. октобра текуће године, као и пензије осталих корисника.

Важно је напоменути и да се средства за пензијско и инвалидско осигурање професионалних војних лица, према прописима о Војсци Србије, обезбеђују у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно

социјално осигурање, као и у буџету Републике Србије, почев од 1. јануара 2012.

Дакле, увођењем војних осигураника и корисника војних пензија у „цивилни систем“ пензијског и инвалидског осигурања, иако они и даље задржавају своје специфичности, успоставља се јединствен систем пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији.

Радина Тодовић,
државни секретар
Министарства
рада и социјалне политике

СУСРЕТИ ДИРЕКТОРА ФОНДОВА СА ПРОСТОРА НЕКАДАШЊЕ СФРЈ

Електронска размена података ефикаснија

Фондови са простора бивше Југославије за сада углавном званичну преписку воде путем дописа, а електронска размена података је тек у повоју

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање Србије био је, 15. и 16. новембра, домаћин сусрета директора фондова пензијског и инвалидског осигурања држава насталих на подручју бивше СФРЈ. Била је то прилика да, после прошлгодишњих сусрета у Љубљани и Загребу на којима је покренута иницијатива за овакву врсту скупова, руководиоци и челни људи фондова размене искуства и ставове о питањима везаним за свакодневни рад и даљу сарадњу. Посебна пажња посвећена је електронској размени података између фондова као веома важном сегменту у међусобној сарадњи, поготово са становишта унапређивања и скраћивања поступка остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања.

Пензијски фондови са простора некадашње Југославије за сада углавном званичну преписку воде путем дописа, и тек је у повоју електронска размена података. Да би овакав, сигурно бржи и ефикаснији начин комуникације постао свакодневица неопходно је обезбедити правни основ за ту врсту размене података: у свакој од земаља

треба донети законе о електронском документу, дигиталном потпису, временском жигу, а потом и билатералне споразуме о сарадњи између држава, и покренути пилот пројекте електронске размене података између фондова. Сви учесници скупа сложили су се да је овакав вид комуникације неопходан и да ће размена података и информација бити умногоме олакшана, а поступци убрзани што ће, наравно, резултирати знатно краћим чекањем на решење.

Руководиоци фондова разговарали су и о актуелним проблемима у спровођењу споразума о социјалном осигурању, јер многи осигураници са стажом у две или више држава са простора бивше СФРЈ и даље годинама не могу да реше питање стажа и добију пензију. С обзиром на разлике у примањима пензионера – просечна пензија у Републици Српској износи 162 евра, у Федерацији БиХ 170, у Македонији 185, у Црној Гори 273,5, у Хрватској 310 и у Словенији 578 евра, сасвим је реално очекивати да неко ко је пензију зарадио, рецимо, у Словенији, жели да што пре и оствари право на њу.

На скупу у Београду је оцењено да су дани разговора који су постали уобичајени између појединих земаља са закљученим социјалним споразумима јако добар начин сарадње и решавања нерешених питања. О томе сведочи и велико интересовање грађана: за дан или два колико дани раз-

говора обично трају стотине људи дођу да од саветника чују шта треба да ураде да би њихов проблем био решен. Искуство говори да се многи предмети који дуго чекају на решење приликом оваквих сусрета убрзају или разреше. Управо због тога су ти разговори углавном продужени на по два дана, а постоје и предлози да се место њиховог одржавања помери из главних градова у још нека места на простору земље домаћина.

Било је предлога и да дани разговора постану трипартитни пошто је искуство Словеније, Хрватске и Аустрије, које већ имају овакве заједничке сусрете, позитивно и даје одличне резултате. На простору бивше Југославије посебно има потребе за оваквим разговорима између најмање три државе јер су раније радници радили широм СФРЈ, тако да многи имају стаж у неколико садашњих држава. Закључено је да овај предлог треба размотрити, али да за сада у билатералним сусретима проблеми могу брже и ефикасније да се реше. Неке земље, као Србија и Словенија, још нису имале ни билатералне сусрете па не би требало журити са трипартитним, али идеју о њиховом одржавању никако не треба одбацити.

Сусрети директора фондова са простора некадашње Југославије требало би да постану традиционални, па је договорено да следеће године буду одржани у Скопљу.

В. Анастасијевић

Евиденција осигураника по епархијама

Проблем неплаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање није присутан само код осигураника запослених (лица у радном односу), већ и код осигураника самосталних делатности и пољопривредника.

Од осигураника самосталних делатности овај проблем је посебно изражен код свештеника и верских службеника, те је зато једино за ову категорију осигураника Законом о уплати доприноса за пензијско и инвалидско осигурање било предвиђено право на уплату доприноса ради „повезивања стажа“ из буџета Републике Србије, за период од 1. 1. 1991. до 31. 12. 2003. године.

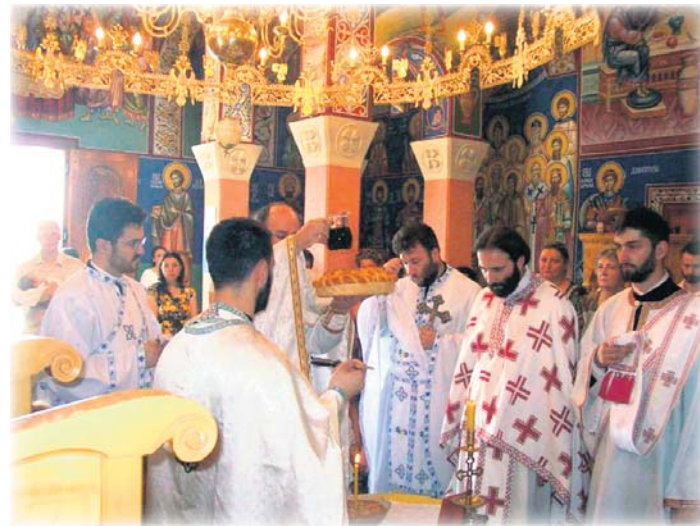
У ранијем периоду држава је са 50 одсто учествовала у рефундацији доприноса за ову категорију осигураника, али је у једном моменту та рефундација престала, а верске заједнице нису имале довољно средстава да саме уплаћују доприносе. Један од разлога за то су високе основице, због чега је предложена измена Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, а покренуто је и питање рефундације из државног буџета. Закон о доприносима је измењен, али не у потпуности према захтевима цркве, па се до краја године очекује још измена.

– Један од основних предуслова за решавање проблема са уплатом доприноса за свештенике и верске службенике, уз измену Закона о доприносима, јесте устројавање њихове ажурне евиденције, као и евиденције њихових дуговања. До 31. 8. 2004. ова евиденција је вођена у Фонду ПИО, а од 1. 9. 2004. она се води у Пореској управи – наводи Жељко Симић, начелник Одељења за матичну евиденцију Фонда ПИО.

Средином марта ове године одржан је радни састанак представника Министарства вера, Министарства рада и социјалне политике, Српске православне цркве и Фонда ПИО на коме је

договорен план активности на сређивању евиденција за ову категорију осигураника.

– У складу са тим планом крајем марта послали смо допис свим верским заједницама, а у оквиру СПЦ и свим епархијама, којим је од њих затражено да нам доставе спискове активних свештеника и верских службеника. Ми смо затим, на основу тих спискова, вршили усаглашавање са подацима

из матичне евиденције за сваког понаособ. Потом смо сачинили спискове са именима оних за које постоји неслагање између наше евиденције и евиденције верских заједница, односно евиденције епархија за СПЦ, и доставили их заједно са упутством како да нам се за та лица прибави неопходна документација за сређивање података. Од средине јуна до краја октобра, запослени у Дирекцији РФ ПИО, у филијалама и у Дирекцији Покрајинског фонда обавили су ажурирање података за особе за које постоји документација. Документација није достављена за сва лица, али је ажурирано око 95 одсто евиденције – каже Симић.

Упоредо са сређивањем података о почетку и престанку обављања верске делатности, на основу финансијске документације Фонда ПИО и оне коју је на

увид Фонду доставила Црква, сачињени су обрасци М-4 за период од 31. 8. 2004. за свештенике и службенике за које је извршена уплата доприноса. За оне за које нису плаћени доприноси обрачуванан је дуг за период до 1. 8. 2004. и направљен прелиминарни извештај о дугу на име доприноса.

Поред тога, вршено је и усаглашавање евиденција Фонда ПИО

између 30 и 40 година 11,09, а више од 40 година радног стажа њих 0,77 процената.

На основу евиденције за верске заједнице сачиниће се пројекција износа средстава које би из буџета требало издвојити у 2012. ако држава преузме обавезу да рефундира 50 одсто доприноса за ове осигуранике.

На састанку одржаном код патријарха Иринеја, коме су присуствовали министар вера и дијаспоре, представник Министарства рада и социјалне политике и директори Фонда ПИО и Пореске управе, Драгана Калиновић, директорка РФ ПИО, предала је патријарху евиденцију свештеника СПЦ по епархијама. По један примерак евиденције предат је министарствима и Пореској управи, а на састанку је договорено да се настави са усаглашавањем евиденције између Фонда ПИО, Пореске управе и СПЦ. Било речи и о томе како постићи да од 1. 1. 2012. више не буде неслагања евиденција за ову категорију осигураника. Основни проблем који је до тога довео је недоследна примена Закона о доприносима, којим је предвиђено да верске заједнице одређују основицу за плаћање доприноса у сарадњи са РФ ПИО, а да Фонд податке о томе доставља Пореској управи. У пракси су верске заједнице те податке достављале непосредно Пореској управи.

и Пореске управе за ову категорију осигураника и формирана је евиденција свештеника, односно верских службеника по верским заједницама, а у оквиру СПЦ по епархијама.

Према речима Жељка Симића, тренутно се у евиденцији налази 1.976 свештеника и верских службеника у верским заједницама, од чега 1.677 у СПЦ. Евиденција садржи податке о стручној спреми и годинама стажа, јер су то критеријуми за утврђивање основице за плаћање доприноса. Подаци показују да два одсто свештеника и верских службеника има први и други степен стручне спреме, 68 одсто средњу, 10 одсто вишу, а 20 процената високу стручну спрему. Подаци показују и да до 10 година радног стажа има њих 29,75 одсто, између 10 и 20 година стажа 29,24 одсто, између 20 и 30 година 29,14,

– Поред уплате доприноса за свештенике, исти проблем постоји и код других запослених у СПЦ. Фонд ПИО је, на основу података у матичној евиденцији, Патријаршији дао информације о годинама за које није предат образац М-4. На основу ових података, СПЦ ће, преко Министарства вера, покренути иницијативу за доношење закључка о „повезивању стажа“ за своје запослене – каже начелник Одељења за матичну евиденцију РФ ПИО Жељко Симић.

Јелена Оцић

Ужице: догодине универзитет

Чланови Градског већа Ужица покренули су иницијативу за формирање интегрисаног универзитета у овом граду од октобра наредне године. Предлог је озваничен на седници Градске владе, после успешног разговора у Министарству просвете и науке и договора са Министарством одбране о откупу касарне „Четврти пук“, у приградском насељу Крчагово, за потребе универзитетског центра.

Усвајањем одлуке о приступању конкретним активностима на стварању услова за оснивање универзитета у Ужицу направљен је важан корак, а да би он могао да се оснује потребна су најмање три факултета са три образовна профила. Постојањем Учитељског факултета заступљена је област друштвених наука, а већ је најављено да ће, од октобра 2012, почети да раде још два факултета: један за позоришну режију, чије оснивање ће помоћи и Емир Кустурица, почасни грађанин Ужица, и један факултет из области природних наука.

Бања Горња Трепча на сајму у Лондону

Специјална болница за рехабилитацију, популарна Атомска бања у Горњој Трепчи код Чачка, и ове године је учествовала на Међународном сајму туризма, од 7. до 10. новембра, у Лондону, на коме је била једини представник бањског туризма Србије.

Познати рехабилитациони центар, на обронцима планина Вујан и Буковик, на надморској висини од око 460 метара, представио је своју јединствену понуду у лечењу неуролошких и реуматских болести. Учешће на престижној туристичкој манифестацији било је прилика да се презентују и резултати спроведених медицинских истраживања у последње две године, и да се представи модерно здање нове Специјалне болнице, потпуно прилагођено потребама пацијената и најзахтевнијих гостију. У Атомској бањи с поносом истичу да су на сајму у Лондону приказали и завидне резултате свог пословања у 2011. години, упркос глобалној економској кризи.

Нови Сад: модернизован Диспечерски центар Хитне помоћи

Новосадски Завод за хитну медицинску помоћ представио је недавно свој савремени комуникациони центар којим је рад Хитне помоћи знатно унапређен.

Овакав центар скраћује време одазива хитне службе, тријаже пацијената и омогућава аутоматску обраду свих релевантних података. Служба Диспечерског центра дневно прими око 640 позива, од чега предузме око 130 интервенција. Од позива првог реда хитности до интервенције екипе Хитне помоћи у просеку прође око осам минута.

У плану је и израда базе података пацијената који се обрађују Центру, што ће олакшати одлуку диспечера о изласку екипе на терен.

Ниш: помоћ за најугроженије пензионере

Овогодишњим буџетом град Ниш је предвидео и помоћ за најугроженије пензионере. Најстарије Нишлије са примањима нижим од 12.077 динара добиће ваучер за куповину робе широке потрошње вредности 2.000 динара. Пензионери неће морати нигде да се пријављују јер ће се помоћ додељивати на основу евиденције Фонда ПИО. Ваучери би требало да им буду уручени пре нове године.

Јубилеј „Дневника“

На прослави 69. рођендана „Дневника“, најстаријег војвођанског дневног листа на српском језику, главни и одговорни уредник, Александар Ђивуљскиј, рекао је да је у част јубилеја отворен и нови информативни веб портал листа који ће радити 24 сата. Читаоци ће сада моћи да се посетом сајту www.dnevnik.rs информишу о најактуелнијим вестима из земље и света.

Свечаности у Културном центру Новог Сада, осим многобројних гостију, запослених и пензионисаних радника овог гласила, присуствовали су и председник Скупштине Војводине, Шандор Егереш, градоначелник Новог Сада, Игор Павличић, и председник градске Скупштине, Александар Јовановић. То је била и прилика да се уруче признања најуспешнијим новинарима и фоторепортерима „Дневника“ за ову годину.

Просечна плата у октобру 38.167 динара

Просечна нето зарада у Србији исплаћена за октобар износила је 38.167 динара, што је реално за 1,9 одсто, а номинално за 1,5 одсто мање него у септембру, саопштио је Републички завод за статистику.

Октобарске зараде су у просеку реално за два одсто биле више него у истом месецу прошле године, а номинално за 10,9 одсто. Просечна бруто зарада у октобру ове године износила је 52.944 динара и реално је за 2,1 одсто нижа него у септембру, а номинално за 1,7 одсто.

У поређењу са октобром прошле године, плата је реално била виша за 1,8 одсто, а номинално за 10,7 одсто. За десет месеци ове године просечна нето зарада је реално нижа за 0,5 одсто него у истом периоду прошле године, мада је номинално виша за 11,3 одсто, док је бруто зарада реално нижа за 0,7 одсто, а номинално виша за 11,1 одсто.

Исплата пензија

Исплата другог дела октобарских примања пензионерима из категорије запослених почела је 25. новембра.

Бившим пољопривредницима други део пензија за октобар исплаћен је 22. новембра.

Пензионери самосталних делатности примиће целе новембарске пензије 2. децембра.

Посао за особе са инвалидитетом

Од почетка примене Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом до сада у Србији је запослено више од 7.000 инвалида. Национална служба за запошљавање је, од 14. новембра, расписала и нови позив за спровођење јавних радова на којима се могу запослити особе са инвалидитетом или њихови асистенти. Дакле, спровођење овог јавног рада подразумева запошљавање незапослене особе са инвалидитетом, као и незапослених лица која пружају асистенцију особама са инвалидитетом на њиховом радном месту, у кући или ван ње.

Јавни позив је отворен до 5. децембра ове године, а право учешћа имају институције територијалне аутономије и локалне самоуправе, јавне установе и јавна предузећа, привредна друштва, предузетници, задруге, друштвене организације и удружења грађана. Запосленима на пословима јавних радова месечно ће бити исплаћиване зараде према степену стручне спреме, и то 17.600 динара за први и други степен, 18.000 динара за трећи и четврти, 20.000 динара за пети и шести степен и 22.000 динара за седми степен стручне спреме.

Заинтересовани све додатне информације могу добити у филијалама Националне службе за запошљавање, као и на сајту www.nsz.gov.rs.

Топлица стари и нестаје

Према подацима тек завршеног пописа, у општинама Прокупље, Куршумлија, Блаце и Житорађа уписано је 94.573 становника и 42.693 домаћинства. У односу на попис из 2002. овај број је мањи за 7.586 особа. То практично значи да је Топлица изгубила једну варошицу!

Поједина села, посебно у општини Куршумлија, више не постоје, а просечна старост становника прелази педесет година. Још драстичније су разлике у односу на попис из 1961, пошто је за пола века овај крај остао без 46.568 становника.

Основни разлог за овакво стање је заостајање Топлице у скоро свим областима у односу на остала подручја у Србији. Због тога млади, али и старији, одлазе у друге крајеве.

Пројекти за економско оснаживање жена

Према најавама представника Управе за родну равноправност Министарства рада и социјалне политике, у Србији ће у наредном периоду различитим пројектима бити подстакнута економска самосталност жена. Дефинисане су три приоритетне области – економско оснаживање жена, жене у политици и жене у медијима, а наредне године планирано је и оснивање „електронских клубова“ за жене на селу. Ускоро ће бити расписан и конкурс за доделу средстава за пет предузетница које се баве сеоским туризмом.

Циљ ових пројеката је да се помогне оснаживање и економска самосталност жена на селу, а „е клубови“ ће бити равномерно и територијално распоређени у сарадњи са локалним самоуправама. Пројекат ће омогућити опремање просторија и обуку за рад на рачунару, а све у циљу едукације, повезивања са сличним клубовима у иностранству, размене искустава и унапређења услова живота.

Трећи сајам туризма у Крагујевцу

На „Шумадија сајму“, у Крагујевцу, одржан је трећи Међународни сајам туризма и сеоског туризма. На тродневној манифестацији своје туристичке потенцијале представило је око осамдесет излагача, а различити садржаји привукли су велики број гостију. За културно-уметнички програм били су задужени млади чланови Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, а посетиоци су присуствовали и припремању рибље чорбе, специјалитета од воћа, али и славског ручка. На сајму је могла да се види реплика Амициног конака, сеоског домаћинства из Шумадије, етно модна ревија, као и више стручних презентација.

– Крагујевац, као некадашња престоница, и изузетне природне лепоте села Шумадије препоручују овај крај домаћим, али и страним туристима који су све заинтересованији за централну Србију – рекла је директорка Туристичке организације Србије, Гордана Пламенац, и додала да ће у најновијем каталогу ТОС-а бити презентована и туристичка понуда овог краја.

ТРАГОМ ПИСАМА И ПИТАЊА НАШИХ ЧИТАЛАЦА

Удовице на белом хлебу

Измене Закона о ПИО од 2002. наовамо све рестриктивније када се ради о правима жена и на старосну, а нарочито на породичну пензију

„Да ли је ико икада поставио питање шта се дешава женама које нису могле да остваре породичну пензију свог преминулог супруга, а да су при том

у старту биле везане за домаћинство, и коме ја треба сад у овим годинама?

Супруг ми је погинуо 14. 1. 2009. године, ја сам рођена 7. 7. 1964. Имала сам тада 44,5 године и седам дана. Да ли је требало да га замолим да погине мало касније?

Кажу, немаш право никад на пензију, па ето нек остане овај траг овде о томе шта ја, Мирјана Ћелић, из Борче, домаћица, удовица покојног Љубише Ћелића, медицинског радника, треба да радим да бих преживела. Тренутно чистим туђе станове, али како сам и сама

оболела, видећемо колико ћу издржати.“

Оваква и слична писма све чешће стижу у редакцију „Глас осигураника“, те смо трагом тих питања одлучили да одговоре потражимо од стручних људи у Фонду ПИО. Весна Вићентијевић, помоћник директора Филијале за град Београд, одговарајући на питања многих жена у оваквој и сличној ситуацији, каже да је овде Фонд немоћан јер је реч о чисто законској регулативи:

– Ми морамо да поштујемо законске одредбе и да решења доносимо искључиво у складу са њима. Ствар је чисто законске регулативе како ће да пропише права из пензијског и инвалидског осигурања. Чињеница јесте да су измене Закона о ПИО од 2002. године биле све рестриктивније када се радило о правима жена и на старосну, а нарочито на

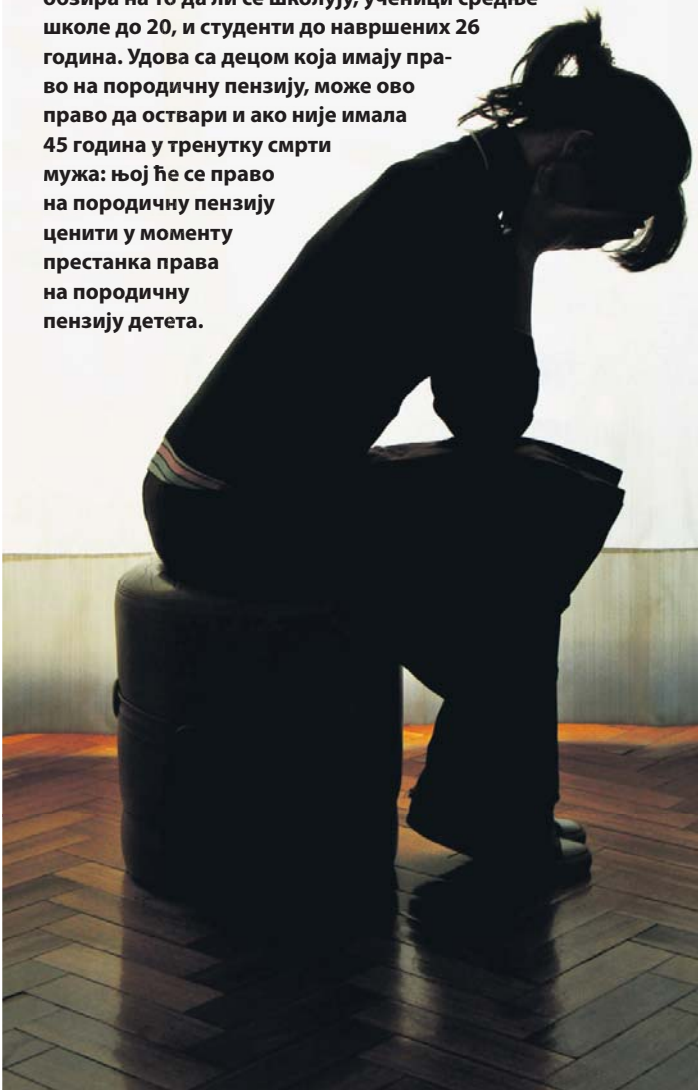

Весна Вићентијевић

година у моменту смрти супруга. То значи да удова која има толико година кад остане без супруга може да сачека док испуни старосни услов и тада поднесе захтев и добије породичну пензију. Нажалост, уколико има и дан мање од 45 година у моменту смрти супруга, не може да рачуна да ће икада остварити право на породич-

Лакше удовама са децом

Право на породичну пензију имају деца до 15 година, без обзира на то да ли се школују, ученици средње школе до 20, и студенти до навршених 26 година. Удова са децом која имају право на породичну пензију, може ово право да оствари и ако није имала 45 година у тренутку смрти мужа: њој ће се право на породичну пензију ценити у моменту престанка права на породичну пензију детета.

Како је некад било

– До 1992. године законски прописи били су много повољнији и водило се рачуна о удовицама које остану без икаквих примања, а немају право на породичну пензију. Постојало је право на отпремнину и материјално обезбеђење удове. Најпре се примењивало право на отпремнину: после смрти супруга удовица је шест месеци примала накнаду у висини породичне пензије која би јој припадала да је на њу имала право. Уколико за то време не испуни услове за породичну пензију прописане законом, имала је право на материјално обезбеђење практично до испуњавања ових услова. Услови да удовица оствари ова права били су да је незапослена, да нема других примања, ни децу која имају право на породичну пензију, тако да је била законски заштићена и материјално обезбеђена – појашњава Весна Вићентијевић.

породичну пензију. Услови за остваривање ових права знатно су поштрени и морамо да кажемо да је реформа пензијског система заиста умногоме смањила права жена: принуђене су да раде јако дуго, а када је реч о породичној пензији, права су им заиста ограничена. Оно за шта можемо рећи да је позитивно у садашњем законском решењу јесте то што доња граница за остваривање права удовице на породичну пензију није подигнута, остала је на 45

ну пензију – објашњава Весна Вићентијевић.

Неспорно је једино да овакве тенденције у поштравању услова за одлазак у пензију или стицању другог права из ове области нису присутне само у нашој земљи. Напротив, пре би се рекло да су одраз онога што се дешава у свету, а што је опет последица старења популације с једне, и продужавања животног века, с друге стране.

В. Анастасијевић

Донације вредне више од 54,5 милиона динара

Влада Војводине задужила је покрајинску Дирекцију за робне резерве да реализује испоруку хуманитарне помоћи вредну више од 54,5 милиона динара материјално најугроженијем становништву у Покрајини. Помоћ ће бити упућена месним заједницама, општинама, установама и удружењима у Војводини, која су се обратила за помоћ у циљу решавања проблема социјално угрожених категорија становништва.

Робу за ову намену обезбедиће предузећа која, на основу уговора закључених са покрајинском администрацијом о суфинансирању погона за примену нових технологија, имају обавезу да део своје производ-

ње ставе на располагање за донације корисницима у Војводини.

На овај начин бесповратну помоћ добиће 15 организација покрајинског Црвеног крста, којима ће бити упућено 7.800 прехранбено-хигијенских пакета у вредности од 31.300.000 динара. Хуманитарном центру „Краљица Марија“, из Новог Сада, биће испоручене намирнице у вредности од 961.000 динара, а новосадској МЗ Адице, за потребе ромских породица, биће упућено 250 пакета у вредности од 900.000 динара.

Општина Бач добиће 1.000 пакета са прехранбеним артиклима, а општини Ада намењено је 500 пакета са прехранбеним

намирницама и санитарним средствима, у вредности од 1.750.000 динара. Сремској Митровици биће достављени пакети у вредности од 1.400.000 динара. Дом за душевно оболела лица „Чуруг“ на поклон ће добити намирнице у вредности од 1.500.000 динара, а породицама које су корисници материјалне помоћи у општини Жабаљ биће уручени прехранбени пакети у вредности од 5.300.000 динара. На адресу општине Нови Бечej биће послато 700 пакета са прехранбеним артиклима и кућном хемијом. Помоћ ће бити упућена и Соколском друштву „Војводина“, али и Војномедицинском центру Нови Сад.

М. Мектеровић

ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ АМБАСАДЕ АУСТРАЛИЈЕ

Увек тамо где треба

Сваке године амбасада Аустралије има на располагању мали фонд за пружање помоћи организацијама које се баве развојним и хуманитарним пројектима.

Ови програми помоћи усмерени су, пре свега, на мање пројекте, и то на локалном нивоу, зато што је циљ програма амбасаде да помогне неку заједницу у једном тренутку да би она у будућности могла боље да се носи са изазовима.

На глобалном нивоу, та помоћ је прилично импресивна с обзиром на то да Аустралија у оквиру ДАП-а (Директан програм помоћи) додељује осам милиона долара у 56 земаља у развоју. Међутим, настоји се да фонд буде адекватно расподељен на све земље којима се помоћ пружа и на изузетно велики укупан број пројеката.

Амбасадорка Аустралије у Београду, Хелена Стадерт, веома је задовољна што је у прилици да помогне и малим удружењима у локалним заједницама у Србији. Прошле године је то била подела новогодишњих пакетића деци без родитељског старања и малишанима из социјално угрожених породица. Та помоћ је пружена преко невладине организације „Жељом до остварења“, а преко удружења „Отворено срце“ новогодишњи пакетићи су стигли и ромској деци. Аустралијска амбасада је финансијски помогла и организацији у Жабљу која је средства употребила за набавку зимске обуће, куповину лекова и за одећу.

У оквиру ДАП програма прошле године је

Амбасадорка Аустралије радо помаже деци

помоћ упућена и у земљотресом разрушено Краљево – средства су отишла Основној школи „IV краљевачки батаљон“ за куповину радијатора, а у току године је одвојено још средстава која су поклонили Црвеном крсту да би их они распоредили тамо где је било најпотребније. Реализована је и лепа акција са ОШ „Вук Караџић“ из Сремчице, која је добила „смарт борд“ или „паметну таблу“, а набављена су и медицинска помагала Друштву за церебралну и дечју парализу у Ивањици.

У амбасади кажу да је ова врста акција само мали сегмент активности које предузимају у циљу помоћи групацијама или организацијама које им се обраћају, и да им је

посебно драго кад могу да учине неко лепо дело и усреће оне који су у тешкој материјалној ситуацији.

И Анђелија Ивановић из удружења „Жељом до остварења“ наглашава да се међу највећим донаторима овог удружења, које се већ неколико година успешно бави хуманитарним радом, налази и амбасада Аустралије у Београду.

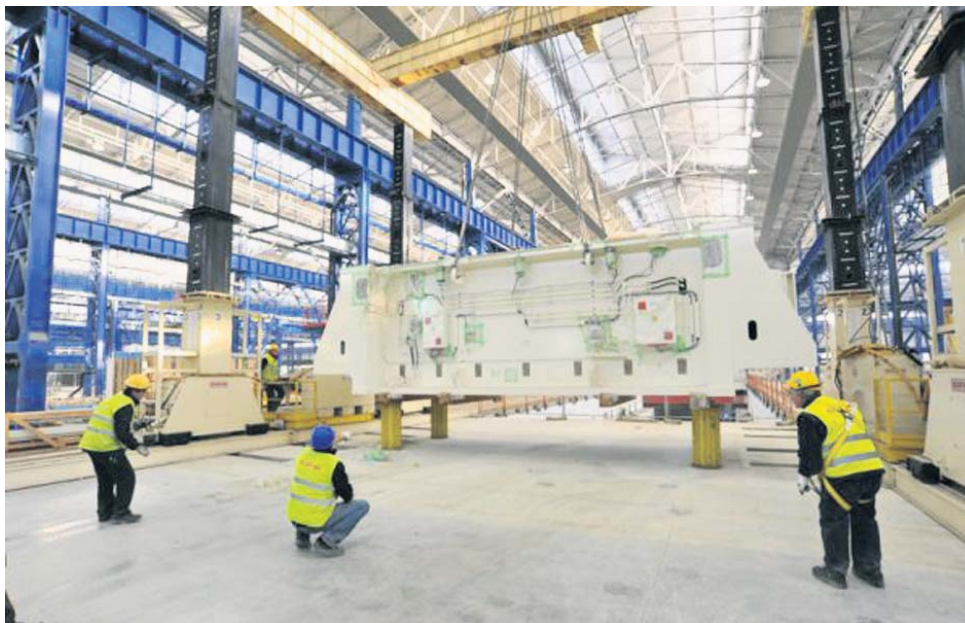
– Више пута су нам излазили у сусрет помажући деци без родитеља или деци са посебним потребама, као и другима који су били угрожени. Због тога смо, на дан наше славе, амбасади Аустралије додели и захвалницу – каже Анђелија Ивановић. **Г. О.**

СТРАТЕГИЈА ИНДУСТРИЈСКОГ РАЗВОЈА СРБИЈЕ (II)

У Србији је поступком реструктурисања обухваћено 68 великих фирми, али се посебне мере спроводе за неколико великих пословно и ресурсно девастираних предузећа. Она су одабрана на основу тога јер су у прошлости била важна за целу привреду због извоза и девизног прилива, и јер би поново могла да имају такав допринос, због великог значаја за читаве регионе у којима су лоцирана, као и због неуспешних покушаја њихове приватизације. Тако је посебна пажња државе усмерена на Рударско-топионичарски басен Бор (РТБ Бор), предузећа из групе „Застава“, Крагујевац, Фабрику аутомобила Прибој (ФАП) и предузећа из групе Индустрија хидраулике и пнеуматике „Прва петолетка“ у Трстенику.

РТБ Бор, који послује од 1903. године, један је од највећих произвођача бакра у централној Европи, и има око 5.000 запослених. Од 2006. године било је неколико неуспешних покушаја продаје, па је одлучено да се у РТБ Бор улаже, односно да се ова компанија развија, а да се о начину приватизације одлучује кад опште економске околности буду повољније. У РТБ Бор је у току инвестирање у нову топионицу и фабрику сумпорне киселине. Укупна улагања биће око 175 милиона евра, а упоредо са улагањима у нову рударску механизацију биће изграђена и нова топионица која ће утицати на смањење загађивања околине. Доћи ће и до новог запошљавања, нарочито млађих радника, који ће бити адекватно обучавани.

Крагујевачка „Застава“ је својевремено била група од 47

РТБ Бор, Застава, Прва петолетка

предузећа, са око 30.000 запослених. Почетком последње деценије производила је десетак хиљада аутомобила, док је некадашња производња износила око 220.000 аутомобила годишње. Године 2001. из холдинга су издвојена сва предузећа произвођача компоненти, која су потом приватизована према Закону о приватизацији. У оквиру холдинга остали су само „Застава аутомобили“ и „Застава камиони“ у Крагујевцу и мање предузеће „Специјална возила“ у Сомбору. С обзиром на то да стандардни метод приватизације не би обезбедио повратак на некадашњи обим продукције возила, држава је, заједно са италијанским Фијатом, основала ново предузеће, Фијат Аутомобили Србија (ФАС), са учешћем Републике Србије од једне трећине и Фијата од две трећине. Србија улаже у ФАС грађевинске објекте изузете из предузећа „Застава аутомобили“, новчана средства и разне погодности за предузеће, а Фијат улаже новчана средства и нову опрему. Кад се заврше сва улагања у сам ФАС,

њихова вредност износиће око 1,5 милијарди евра, а предузеће ће од 2012. године моћи да производи око 200.000 аутомобила годишње и запошљаваће око 2.400 радника. Велики број компоненти за аутомобиле производиће се у региону, са могућношћу запошљавања око 10.000 радника.

Корпорација ФАП Прибој има сличну прошлост и нашла се у сличном стању са групом Застава почетком последње деценије. ФАП Прибој је у време сарадње са Дајмлер-Бенцом производио око 7.000 камиона и других возила годишње, а потом је производња опала до симболичних размера, те је смањен и број запослених, којих данас има око 1.500. Покушај продаје капитала путем стандардног јавног тендера није успео због чега ће и ФАП бити приватизован уз ангажовање државе у специфичном аранжману са неким од стратешких партнера.

Директним ангажовањем државе биће реструктурирана и приватизована и предузећа која су везана или су била веза-

на у холдинг „Прва петолетка“ из Трстеника, а нису продата ни у три спроведена тендера. Ова група предузећа је некада запошљавала више од 11.000 радника (данас само око 4.500), а некадашњи извозни приходи износили су годишње преко 400 милиона долара. Држава ће субвенцијама помоћи да и ова предузећа, која производе уређаје и делове за хидраулику и пнеуматике, очувају своје ресурсе до проналажења стратешких партнера.

У осталим индустријским предузећима, која су у поступку реструктурисања а нису појединачно поменути у тексту Стратегије, запослена је још

око 21.000 радника. Међу њима највећа су: Индустрија каблова Јагодина (2.306 запослених), „Петрохемија“, Панчево (1.793), „Јумко холдинг компанија“, Врање (1.756), ИМК „14. октобар“, Крушевац (1.680), Концерн Фабрика вагона Краљево са зависним предузећима (1.620), „Први мај“, Пирот (1.523), „Азотара“, Панчево (964), „Индустрија машина и трактора“, Београд (880), Индустрија мотора Раковица (783), „Борели“, Сомбор (697), Индустрија текстила „Нитекс“, Ниш (655), „Јавор“, Ивањица (624), „Рудник“, Горњи Милановац (612), Београдска индустрија пива (578), Фабрика резног алата, Чачак (559), „Жупа“ хемијска индустрија, Крушевац (471), ППТ „Арматуре“, Александровац (460), „Петар Драпшин“, Младеновац (460), „Шамот“, Аранђеловац (430). Још двадесетак предузећа у реструктурисању запошљава више од 100 запослених, а њихово успешно обнављање у наредним годинама биће од великог значаја за регионе у којима послују, као и за укупну привреду Србије.

Душко Вуксановић

РАЧУНАЈТЕ НА РАЧУНАРЕ

Accessories (4)

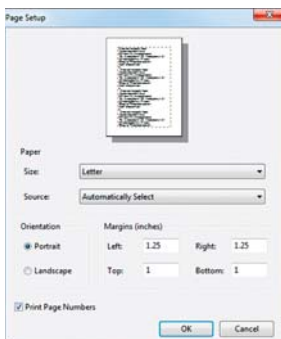
Креирање нових докумената

Када желимо да отворимо нови документ, поступак је следећи:

1. курсор миша доведемо до иконе **New** и кликнемо левим тастером или кликнемо на **WordPad Button** па изаберемо опцију **New**;

2. на екрану ће се појавити празан документ у који уносимо податке.

Припрема странице за штампу

Поступак је:

1. кликнемо на **WordPad Button**;

2. изаберемо опцију **Page setup**;

3. у одељку **Paper** је **Size** у коме бирамо формат папира на коме ће бити штампан садржај;

4. у одељку **Orientation** бирамо:

а) **Portrait** – усправна штампа документа;

б) **Landscape** – хоризонтална штампа документа;

5. у одељку **Margins** бирамо:

а) **Left** – смањујемо или повећавамо растојање од леве маргине;

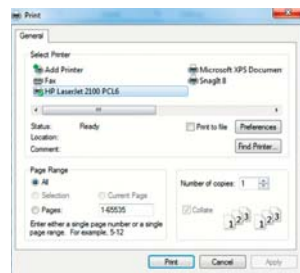
б) **Right** – смањујемо или повећавамо растојање од десне маргине;

ц) **Top** – смањујемо или повећавамо растојање од горње маргине;

д) **Bottom** – смањујемо или повећавамо растојање од доње маргине.

Ако смо задовољни, кликнемо левим тастером миша на **OK**.

Када завршимо документ и хоћемо да га одштампамо, треба да изаберемо неки од параметара, а поступак је следећи:

1. кликнемо на **WordPad Button**;

2. изаберемо опцију **Print**;

3. испод наслова **Select Printer** бирамо штампач (уколико их имамо више) на коме желимо да извршимо штампу;

4. у **Page Range** бирамо начин штампања:

а) **All** – уколико желимо да одштампамо цео текст;

б) **Selection** – уколико желимо да одштампамо селектоване странице;

ц) **Current Page** – уколико желимо да одштампамо текућу страницу (прво мишем кликнемо на њу);

д) **Pages** – упишемо од које до које странице желимо да штампамо;

5. у пољу поред опције **Number of copies** упишемо број копија колико желимо да штампамо;

6. када све подесимо, кликнемо на **OK**.

Напомена: пре штампања можемо погледати цео текст тако што кликнемо на **WordPad Button**, па кликнемо на стрелицу поред опције **Print**, изаберемо опцију **Print Preview** и погледамо како текст изгледа пре штампе. Тако најлакше можемо уочити грешке уколико их има у тексту. Из ове опције излазимо када кликнемо на икону **Close Print Preview**.

Тастатура

Тастатура се састоји од четири групе тастера:

1. **Алфабетски тастери** су слова абецеде, има их 26 и налазе се у централном делу тастатуре;

2. **Нумерички тастери** су бројеви од 0 до 9 и децимални зарез који се у рачунару означава као тачка. Они се налазе у горњем реду и десно на тастатури. Ако желимо да радимо са десним нумеричким делом тастатуре, обавезно мора да светли лампица Num Lock која се укључује и искључује притиском на тастер Num Lock.

3. **Знаковни тастери** су математички симболи (+, -, *, /, %), специјални знакови (#, \$, &) и интерпункцијски знакови (!, ?, ;).

4. **Контролни тастери** су:

Enter – завршава команду коју треба саопштити рачунару или се користи за нове редове у куцању;

Shift – користи се у секундарној функцији тастера (нпр. ако притиснемо тастер shift и тастер 4, добијемо знак \$);

Backspace – брише грешке у куцању здесна улево од позиције курсора;

Space – најдужа типка на тастатури и користи се за размак;

Табулатор или **Tab** – користи се за померање курсора за пет места удесно, као и за нове редове;

Caps Lock – делује само на алфабетске тастере и користи се за куцање великих слова;

Control или **Ctrl** – делује у комбинацији са неким другим тастером; у одређеном програму има одговарајућу улогу записану у том програму;

Alt – има сличну улогу као Ctrl, само што може деловати и сам;

Escape или **Esc** – користи се да промени последњу опцију у програму;

стрелице – померају курсор лево, десно, горе и доле;

Print Screen – штампа садржај екрана, а активни програм се не прекида;

Pause – тренутно зауставља активни програм;

Insert или **Ins** – користи се када је у реченицу потребно убацити нешто што је заборављено;

Delete или **Del** – користи се за брисање;

Home и **End** – доводе курсор на почетак или крај реда;

Page Up и **Page Down** – користе се за листање страница горе или доле;

функцијски тастери од **F1** до **F12** у одређеном програму имају одговарајућу улогу.

Додавање српског језика на таскбар

Да бисмо могли да куцамо на ша слова, прво морамо да додамо опцију за српски језик. Поступак је:

1. кликнемо на дугме **Start**;

2. изаберемо опцију **Control Panel**;

3. кликнемо на **Fonts**;

4. изаберемо опцију **Text Services and Input Language**;

5. кликнемо на дугме **Add**;

6. изаберемо **Serbian (Cyrilic, Serbia)**, па **Serbian (Latin, Serbia)**;

7. кликнемо на дугме **Apply**;

8. кликнемо на дугме **OK**.

Промена распореда тастера на тастатури

Уколико желимо да куцамо српским језиком (латиницом или ћирилицом), морамо да променимо распоред тастера на тастатури. Поступак је:

1. кликнемо на дугме за избор језика којим желимо да куцамо **EN – English (United States)** које се налази на десној страни таскбара;

2. изаберемо на **Serbian (Cyrilic, Serbia)** ili **Serbian (Latin, Serbia)**, у зависности од тога да ли желимо да куцамо латиницом или ћирилицом.

Предраг Јовановић
Наставиће се

Палета за сва чула

Гибанчице

Време припреме: два сата

Састојци: паковање танких кора (500 гр), 800 гр сремског сира, 5 јаја, 2 павлаке, 100 гр сусама, со, 1,5 дл уља.

Начин припреме: Коре поделити

на гомиле од по четири комада. Измешати сир, јаја, павлаку, уље, со. Ређати коре једну преко друге и сваку премазати филлом (по четири коре). Увити у ролат и ставити на тацну и понављати поступак док се не утроше све коре. Оставити их сат времена у замрзивач. Сећи коре на 1 цм дебљине и ређати у подмазан плех сеченом страном на доле. Премазати остатком смесе и посути сусамом. Пећи у загрејаној рерни на 200° Ц да лепо порумене.

Напомена: По жељи се за ролат може ставити мање или више кора, мада је са четири проверено добар. У замрзивач се ставља ради лакшег сечења.

Слана облана торта

Време припреме: 40 минута

Састојци: 1/2 кг сремског сира, 1 екстра кисело млеко, 200 гр мајонеза, 150 гр маргарина „добро јутро“, 2 киселе павлаке, 800 гр прашке шунке, паковање обланди.

Начин припреме:

Сјединити сир, мајонез, павлаку, екстра кисело млеко, маргарин. Тиме намазати лист обланде, на фил поређати танко сечену прашку шунку, преко шунке танко намазати фил. Затим други лист обланде и тако редом док се обланде не утроше. Одозго ставити нешто, али не сувише тешко. Оставити до сутрадан. Обланду сећи у коцке.

Напомена: Може се оставити неколико кашика фила и њиме пре сечења намазати облана, а може се посути и ренданим качкаваљем.

Слане рафелло кугле

Време припреме: 45 минута

Састојци: 250 гр маргарина, 1 јаје, 400 гр брашна, прашак за пециво, 4 кашике киселе воде, 200 гр сланог кикирикија, 150 гр сусама.

Начин припреме: Умутити маргарин, додати жуманце, 150 гр млевеног кикирикија, брашно, прашак за пециво, киселу воду. Замесити и правити куглице. У сваку ставити цео кикирики. Уваљати куглицу у беланце па у сусам. Пећи у загрејаној рерни на 200 Ц око 15-20 минута да остану светле.

Напомена: Уместо киселе воде може се додати млеко и, ако је потребно, кашика-две више. По жељи се може додати још соли.

Беле мозаик пихтије

Време припреме: 60 минута

Састојци: 300 гр прашке шунке, 10 барених средњих шаргарепа, 10 киселих краставчића, 0,5 л јогурта, 200 гр мајонеза, 5 јаја, 40 гр желатина, 2 дл воде.

Начин припреме: Обарити шаргарепу и јаја. Исећи их на колутове, краставчиће такође. Желатин растопити у два децилитра хладне воде. Јогурт ставити да се смлачи, додати мајонез, со, и измешати па додати желатин. Мутити миксером да нема грудвица (да буде ретко). У одговарајућу посуду ставити мало смесе, па поређати прашку шунку, опет део смесе, па ред шаргарепе, смесу, прашку шунку, смесу, колутове јаја, смесу, прашку шунку, смесу, колутове краставчића, смесу, прашку шунку, остатак смесе. Оставити у фрижидер до сутрадан.

Напомена: Састојци морају брже да се ређају јер се желатин стеже. Сутрадан пихтије истрести на тацну и исећи на мање коцке. Одозго се могу украсити шприцем у којем је мешавина сира и мајонеза. На неке коцке ставити комадић шаргарепе, а на неке краставчића.

Слана торта

Време припреме: 60 минута

Састојци: 9 јаја, 6 кашика брашна, со, 2 павлаке, 400 гр мајонеза, 250 гр прашке шунке, 3 кашике кечапа, 6 киселих краставчића, 150 гр фете.

Начин припреме: Од пет јаја, шест кашика брашна и соли умутити патишпањ и испећи у великом плеху од шпорета. Печено исећи по дужини на три дела.

Павлаку и мајонез сјединити па поделити на три дела. У један део додати сецкане краставчиће и изгњечена четири тврдо кувана жуманца. У други део додати ситно сецкану прашку шунку, кечап и фету. Трећи део оставити чист. Први део патишпања намазати првим филлом, на други део намазати други фил, трећи део патишпања премазати трећим делом фила. Посути ренданим качкаваљем. Ставити у фрижидер да преноћи.

Припремила: Софија Доминиковић

ПЕНЗИОНЕРИ НА ТРЖИШТУ РАДА

Сребрни послови

Извештај америчког Бироа за статистику рада показује да старији од 55 година траже посао дуже од младих, а један досетљиви бивши наставник недавно је, у Лос Анђелесу, основао предузеће које се бави запошљавањем старијих жена. Американац Пилс је, заправо, идеју да направи фирму „Рент-а-грендма“ (изнајмите баку) само спровео у дело. Сада породице без блиских рођака, које су у потрази за од-

ли, али само до пешачких зебри на којима су распоређени и задужени да стопирају аутомобиле да би деца која журе безбедно прешла улицу. Градске власти Младе Боле-славе су одлучиле да пензионере награђују са по 5,5 евра дневно за ову услугу. А најстарији су за овај посао прошли и кроз краћу обуку. Бугарски парламент је, пак, 2008. године усвојио амандман на Закон о стимулацији запошљавања, којим се по-

говорним особама, могу да повере своје најмлађе чланове изнајмљеним бакама. Биографија сваке баке се проверава, а осим за чување деце, Пилсова фирма обезбеђује и баке које воде рачуна о кућним љубимцима или се брину о старијима. Цена се креће од 14 до 20 долара на сат. Предност ових жена је њихово искуство, знање и мудрост, што их и разликује од тинејџерки које чувају децу.

Хонорар уз пензију

Нешто слично постаје пракса и у другим земљама, али се најчешће спроводи као мера државе. У Јапану је 2009. ресорно министарство затражило да се ангажује већи број старијих особа, посебно пензионисаних учитеља, професора, социјалних радника и дефектолога, који би запосленим родитељима помагали око деце. Они се баве одвођењем и довођењем деце из обданишта или школа, а помажу и у изради домаћих задатака. Њихов хонорар обезбеђују сами родитељи. У Чешкој, од 2007. године, ђаци од бахатих возача који не прихватају да на прелазу предност има пешак, чувају пензионери који то желе. Чешке деке и баке крећу ујутро са малишанима ка шко-

могло родитељима да боље усклађују своје професионалне и породичне обавезе. Овом новином деде и баке које се старају о унучићима у њихове прве три године живота добијају поред редовне пензије и 123 евра бонуса.

Предњаче лекари

У Канади сваки десети лекар наставља да ради и након 65. године, с тим да трећина њих ради цело радно време, а остали у просеку око 40 одсто. Слично је и у другим земљама, а тако је и код нас. Примећено је, међутим, да су они углавном преусмерили своје поље деловања. Избегавају комплексне или деликатне захвате, не дежурају, већ претежно раде као консултанти. Верује се да је радни век лекара продужен и зато што се они услед дугог школовања касније запошљавају.

Код нас све чешће виђамо сениоре на радним местима, као продавце сладоледа, ноћне чуваре и раднике обезбеђења у банкама и поштама. Према незваничним подацима, у служби обезбеђења јавних објеката, градилишта, угоститељских објеката, портирској служби, па чак и у чувању приватних кућа, у око 60 одсто случајева раде

Шта је активно старење

Основе активног старења подразумевају однос према животу, учестало дружење, здравствену заштиту, континуирано учење, забаву и путовање. Приступ животу захтева доношење индивидуалних одлука, што подразумева активну свакодневицу, њено стално планирање, и завршавање редовних обавеза. Дружење укључује породичне и пријатељске сусрете и активност на радном месту. Здравствена заштита обухвата редовне превентивне здравствене прегледе, дневне физичке активности,

рекреацију. За континуирано учење је пожељно похађати курсеве страних језика, познавати и усавршавати рад на рачунару, читати књиге и, ако познавање језика допушта, гледати иностране ТВ станице и филмове, а ту спада и ангажман везан за неку уметничку област. Забава подразумева одлазак у позориште, биоскоп, на концерте, излазак на јавне природне и решавање енигматских проблема. Излети, боравак у природи, краћа путовања, извор су сталних животних промена.

пензионери. Ипак, у Србији и након одласка у пензију настављају да раде већином интелектуалци, и они који су током радног века били на бољим позицијама. Активно учешће старог становништва на тржишту рада данас у Европи има и свој назив – „сребрна економија“. Једна од главних тема о којој ће се расправљати током 2012. биће демографски изазови који одређују процесе на тржишту рада. Предстојећу годину, наиме, Европска комисија је прогласила годином активног старења и међугенерациске сарадње.

Ј. Оцић

СЕЗОНА ПРАЗНОВАЊА РИЗИЧНА ПО НОВЧАНИКЕ, АЛИ И ПО ЗДРАВЉЕ

Како одолети изазову

Ко је рекао криза? Продавнице и пијачне тезге крцате, гужве свуда, купује се и носи као да деле бесплатно. Никад веће сиромаштво, никад мање пара, а никад богатија понуда.

У хипермаркетима, смак света. Акције, снижења, „падају цене“, специјалне погодности викендом, попусти за пензионере, плаћање на одложено од 30 до 180 дана... А сезона слављења, гошћења и великог трошења тек се захуктава.

Како се људи сналазе, то само они знају, што представља истинску мистерију у земљи где је потребна једна и по просечна зарада само да би се напунила такозвана просечна потрошачка корпа, где више од 600.000 њих преживљава на граници сиромаштва или испод црте и где народне кухиње опслужују 30.000 невољника, а стварне потребе су вишеструко веће.

Свему томе упркос, на волшебан начин, највише захваљујући мафијоничарским вештинама домаћица, стварна слика овдашњег стања бледи пред призором препуних трпеза у кућама у славским и сличним пригодама. Такви су датуми, по правилу, озбиљан изазов за сваки породични буџет, али тесно нанизани у календару, баш због своје збијености, представљају потенцијални (здравствени) ризик и за расположење госте. Толики да се у ово доба године, уз приче о сезонском грипу, лекари незаобилазно оглашавају саветима и упозорењима о томе како да прославимо и обележимо све што иде по реду, али да, кад то прође, не постанемо дебљи него што смо били, са повишеним холестеролом или крвним притиском, срчаним или стомачним сметњама.

Тема је заправо стално актуелна и глобална. Сасвим парадоксално, уз драматичан проблем глади, светом се, па и овим његовим делом, шири епидемија гојазности. У Србији, свака друга особа има вишак килограма, а петина становништва је гојазна.

Посебан разлог за забринутост чини податак да у ту категорију спада све више младих, а као узроци најчешће се наводе лоше навике у исхрани и нездрав начин живота. То, заправо, и није изненађење, јер осврнемо ли се око себе, видимо да се дневни оброци већине ђака и студената своде на пециво, пице, хамбургере, а време код куће проводи се испред компјутера или телевизора.

Опште узев, постотак „непријатно попуњених“ и код нас и у свету рапидно се повећао у последњих 25 година. На питање како и зашто, постоје разни одговори, али и сасвим једноставни – више једемо. Према једној студији рађеној у Британији, где се сваки четврти одрасли становник сврстава међу гојазне, за тих четврт века је просечан дневни утршак калорија код мушкараца и жена остао непромењен, али је калоријски унос повећан чак за трећину.

Промени је свакако допринео развој индустрије брзе хране, али истовремено и медији и агресивни маркетинг захваљујући којем се храна претворила у

брендирану робу. Са свих страна и све време, са телевизије или новинских страница, бомбардовани смо рекламним порукама о квалитету и неодрживом укусу појединих прехранбених артикала. То је непрестани изазов којем је тешко одолети, а њиме су посебно угрожене особе које пате од опсесивног поремећаја исхране, фактички болести зависности, и то најтеже врсте. Јер, за разлику од свих осталих сродних проблема, попут зависности од дроге, алкохола или цигарета, којих овисник мора да се лиши ако хоће да се излечи, хране човек не може да се одрекне, већ мора да се научи умерености и стекне способност да се заустави кад поједе одговарајућу разумну количину, односно када је сит.

Организму је потребно много мање него што нам се чини док једемо, али потребно је и одговарајуће време да наш мозак прими сигнал да смо појели довољно. Ко једе халапљиво, преједе се а да тога и није свестан. Зато се један од првих савета дијетолога односи на брзину конзумирања оброка и на пра-

вило да се једе мирно, полако, а храна добро сажваће. Ова препорука је универзална и добро дошла свима, а не само особама са дијагностикованим поремећајима.

Поготово је добродошла у ово време пуних трпеза када вас толико ђаконија мами, а ви не знате шта бисте пре. Међу многобројним практичним саветима, специјалисти за ову проблематику наводе да не треба ићи гладан на гозбу, већ нешто појести код куће, најбоље неку намирилицу богату влакнима, па кад стигнемо на „поприште“, послужити се са мање нестрпљења и нервозе а из преобиља изабрати само нешто. Онда јести полако и између залагаја узимати покоји гутљај воде.

Али, што је сигурно, сигурно је. Да не бисмо подлегли искушењу да сипамо поново, није паметно много се врзмати око стола, већ бити што даље од трпезе. Дакле, послужите се и бежите, једно је од важних правила из неформалног упутства за преживљавање у овим ванредним условима.

Д. Драгић

Суморне и дијагнозе и прогнозе

Јаз између оног што је за пензије издвајано и онога што је за нормалан живот потребно износи 1.900 билиона евра

Дужничка криза у Европској унији – тешка ситуација прво у Грчкој, затим у Италији, а потом у Шпанији, Португалији, Ирској – заљуљала је њену монетарну унију, довела у питање опстанак заједничке валуте, евра, и указала на слабости система на коме је утемељен. На чињеницу да јединствени новац за 17 земаља такозване евро зоне не прате и усаглашене фискалне политике. Постоје, додуше, правила, али она само потврђују стару изреку да правила постоје да би се кршила.

Буџети поменутих земаља су у великим дефицитима, у знатној мери због социјалних обавеза међу којима су најважније пензије. А пензијске

фондове празне демографски трендови: пензионери су све дуговечнији, али је и радна снага све старија.

Због тога је тема пензија – а свака земља ЕУ, без обзира на „хармонизовано“ законодавство њених чланица, има сопствени систем – доспела на дневни ред Европског парламента. Поведена је и расправа о предлогу да се установи минимална пензија на нивоу целе Уније, што значи да би њен износ у еврима био исти у свакој од (у овом моменту) 27 чланица. Али, као нешто што, бар засад, није реално, тај предлог није прошао ни прву препреку. Одбачен је у Комитету за радна и социјална питања. Он је уствари био само један од преко 400 амандмана на парламентарни извештај под насловом „Успостављање адекватног, одрживог и сигурног европског пензијског система“. Извештај је сачињен под надзором Рие Омен Руијтен, посланице Европског парламента из Холандије, и у њему

се износи не баш весела слика стања пензијског комплекса у целој ЕУ. У најкраћем, суморне су и дијагнозе и прогнозе.

Прва чињеница је да на сваког становника ЕУ који има 65 и више година, дакле квалификованог да буде пензионер, долазе четири запослена. Али пројекција за 2060, када ће у пензији бити сви који се данас запошљавају, показује да ће тај однос бити само два на једнога.

Највише, међутим, забрињава јаз између стања у пензијским фондовима (опет на нивоу целе ЕУ) и адекватних прихода садашњих и будућих пензионера. Другачије формулисано, реч је о диспаритету између стварног издвајања за пензије (доприноси, штедња) сада – и онога што би морало да се издваја. Та „рупа“ у овом моменту износи чак 1,9 билиона (хиљада милијарди) евра!

Овако велика свота, много уверљивије него дефицити пензијских система појединачних земаља, указује на неоп-

ходност брзог предузимања реформи, што нигде није политички лако, нити увек фискално изводљиво.

Штавише, неке од мера које су најчешће примењиване у пензијским реформама током минуле декаде – подизање старосне границе за пензионисање – нису довољне (ма колико биле добродошле).

– Постоји и велики јаз између онога што људи знају и разумеју о пензијама и онога што би морали да знају и разумеју – каже Игал Мајер, генерални директор „Авива Европе“, другог по величини осигуравајућег друштва у ЕУ које има 18 милиона корисника.

Поменута свота од 1,9 билиона евра иначе је око 19 одсто годишњег обрта економија свих земаља ЕУ. У извештају који је предочен Европском парламенту, као „адекватна пензија“ дефинисана је она која подразумева 70 одсто нечијих прихода пре пензионисања.

Констатује се, такође, да грађани ЕУ и даље очекују да њихове пензије финансирају државни фондови, док тренд реформи захтева да у много већој мери то буду индивидуални пензијски рачуни.

Више од 400 амандмана поднетих на извештај о стању пензија у ЕУ показало је да је то важна тема за све чланице. Због тога се у закључцима позива на хитну акцију која би подразумевала не само системске реформе, него и промене у ставовима (и у главама) будућих пензионера.

У пакету „препорука појединцима“, становници Европске уније се позивају да преузму већу одговорност за своје пензионерске дане – то јест да пођу од тога да ће им стандард у пензији бити у директној сразмери са издвајањима за то током радног века. Порука се уствари своди на једно: треба штедети што више и почети што раније.

М. Бекин

Реформе у Пољској и Италији

Током октобра и новембра најављене су реформе пензијских система Италије и Пољске. У Риму је, пре него што се повукао са власти, премијер Силвио Берлускони успео да његов кабинет одобри промене које предвиђају да Италијани у пензију одлазе са 67 година (од 2026). Досад су, са 40 година стажа, могли да престану да раде већ са 58. У Варшави је премијер Доналд Таск такође најавио подизање старосне границе за пензионисање и укидање садашњих привилегија за неке категорије, укључујући ту и досад повлашћене свештенике тамо моћне католичке цркве.

На 22. Фестивалу тамбурашких оркестара Србије током две вечери представило се осам ансамбала из наше земље, од којих је седам наступило у такмичарском делу. Пред румском публиком овога пута су се нашли и „Випавски тамбураши“ из Словеније и „Пожешки тамбурашки оркестар“ из Хрватске.

Према оцени стручног жирија, најбољи је био Градски тамбурашки оркестар „Бранко Радичевић“ из Руме, коме је припао највећи број бодова, који је поделио прво место са „Суботичким тамбурашким оркестром“.

Другопласирани су били АКУД „Лола“ из Београда и ТО ХГУ „Фестивал буњевачких писама“ из Суботице, а треће место су поделили домаћи ХКПД „Матија Губец“, ГТО „Стара Пазова“ и румски „Плави чуперак“.

За најбољег диригента проглашен је Бошко Богичевић, диригент ГТО „Бранко Радичевић“.

Новинарски и жири публике су такође доделили награде најбољим оркестрима, а међу њима су се нашли и гости из Випаве.

ФЕСТИВАЛ ТАМБУРАША СРБИЈЕ У РУМИ

Домаћини најбољи

ХКПД „Матија Губец“

Тамбураше и бројну румску публику поздравили су председник општине, Горан Вуковић, и амбасадор Словеније у Србији, Франц Бут.

– Рума је град фестивала и тамбураша будући да су се у такмичарској конкуренцији и

овога пута нашла три румска оркестра. Надам се да ће гости из Словеније и Хрватске одавде понети само лепе утиске – рекао је Вуковић.

– Словенија је пријатељска земља вашој држави, а Словенци су најбројнији туристи у Ср-

бији. Са председником општине разговарао сам о могућој сарадњи, а на фестивалу смо опуштено уз тамбураше сви уживали – истакао је амбасадор Словеније и побрао велики аплауз Румљана.

Д. Р.

СОПОТ

Између потреба и могућности

У варошици Сопот, на обронцима Космаја, живи око 3.000 пензионера, укључујући и пољопривредне, војне и некадашње занатлије, али је, према званичној евиденцији тамошњег Удружења, у ову организацију учлањено тек десетак процената пензионерске популације. Сопотско удружење делује и ради кроз 16 месних одбора у селима Мала Иванча, Поповић, Мали Пожаревац, Ђуринци, Неменикуће, Рогача, Дучине....

– Највећи број од око 300 наших чланова су пољопривредни пензионери са малим пензијама, који су и најугроженији – објашњава Драгослав Јовановић, председник Удружења пензионера Сопот. – Трудимо се да им помогнемо колико можемо, али је велики раскорак између потреба и наших могућности. Средства од чланарине, која износи 150 динара годишње, мала су, а 120.000 динара, колико добијамо преко Градске организације пензионера Београда, што нам се квартално доставља, такође је недовољно. Чим добијемо рату од 40.000 динара, одмах поделимо онима којима је то најпотребније: по 1.000 динара као новчану помоћ, или дамо за лекове, али све то није довољно. Упућују нас на донаторе, али и поред свих наших напора и

Драгослав Јовановић

бројних писама које смо послали потенцијалним донаторима, нисмо успели да обезбедимо помоћ.

Јовановић ипак хвали добру сарадњу са локалном самоуправом и председником Живорадом Милосављевићем, који је обезбедио средства да пет чланова удружења учествује на овогодишњој Олимпијади трећег доба у Сокобањи. Они су у дисциплинама пикадо, стрељаштво, пенали и брзо ходање постигли солидне резултате.

Орни за дружење

Почело је песмом „Не може нам нико ништа, јачи смо од судбине“, а потом се дружење пензионера у Сопоту наставило и другим песмама, и то до касних вечерњих сати. У организацији Удружења, у ресторану „Огњиште“ окупило се 310 пензионера на ручку и дружењу које се традиционално организује већ трећи пут заредом. Гости претходног, летошњег дружења били су из Шида и Лознице, а овога пута су дошли пензионери из Младеновца, Александровца, Лазаревца, Гроцке и Сопота. Сопотске пензионере и госте поздравили су Слободан Ребић, потпредседник Градске организације пензионера Београда и председник Удружења пензионера Врачара, и Драгослав Јовановић, први човек овдашњих пензионера.

По речима Драгослава Јовановића, сопотско удружење пензионера предузима све активности које су у складу са њиховим могућностима а значе неку помоћ члановима. Тако набављају кромпир, лук, месне прерађевине и друге намирнице по производним ценама и са отплатом у више рата, али често организују и дружења и излете, као што је био одлазак на бербу грожђа у Александровца.

М. И.

Здрава породица – здраво друштво

Геронтолошко друштво Бор, поводом међународног дана старих и месеца солидарности са старим лицима и ове године је, по десети пут, организовало манифестацију „Златна свадба”.

Мотив организовања ове манифестације је: здрав брак – здрава породица – здраво друштво, јер је очито да се традиционалне вредности заборављају све више. Браку се као институцији све више прилази са непоштовањем, а не као основи за стварање здраве породице и складног и хармоничног живота за васпитање младе генерације. Геронтолошко друштво из Бора организује „Златну свадбу” и због тога што се на подручју ове општине годишње разведе око половине склопљених бракова.

Ове године је у овој лепој и важној манифестацији учествовало 39 брачних парова, од 137 који су се венчали 1961. године. Учесницима је приређен пријем у Клубу за стара лица, а затим су обишли Народну библиотеку, где је директорка, у име Геронтолошког друштва, уручила награде учесницима кон-

курса основних и средњих школа на тему о старима. У културно-уметничком програму који је уследио учествовали су малишани из Дечје установе и чланови Културно-уметничког друштва Бор, а слављенике и госте поздравили су председник Геронтолошког друштва, др Весна Радосављевић, и заменик председника општине, др Жика Голубовић.

За учеснике је организован и обилазак

конака кнеза Милоша, где се сваки брачни пар фотографисао.

Приредба је завршена, како и приличи, свечаним ручком, свадбеном тортом и весељем. А слављеници су добили честитке за златну свадбу и захвалнице за учешће.

Покровитељи ове манифестације били су општина и Рударско-топионичарски басен Бор.

С. Костић

БЕОГРАД

Записана историја геронтолошког клуба

У свечаној сали београдске општине Чукарица, испуњеној до последњег места, 18. новембра одржана је промоција монографије „Наших 20 година” која сведочи о две деценије рада Дневног центра и клуба за старије „Чукарица”. Промоцију је отворила социјална радница Вера Витезовић, стручни кон-

султант при изради монографије, а поздравни говор одржао је Милан Тлачинац, председник општине Чукарица, захваљујући чијој финансијској помоћи је ово драгоцено дело и публиковано. О књизи су говорили председник Геронтолошког друштва Србије, др Милош Немањић, књижевник Братислав

Милановић и аутор Мирољуб – Мића Милошевић, дугогодишњи активиста чукарничког клуба. Сви су истакли значај ове јединствене публикације, прве која документовано говори о пракси и раду једног геронтолошког клуба на нашим просторима. Одломке из књиге говорили су чланови литерарне секције,

а „Јубиларну песму” извела је клупска мешовита певачка група „Има дана”. На крају, поводом стогодишњице чукарничке општине, Рада Вукајловић, чланица клуба од оснивања, уручила је председнику општине слику рађену техником златовеза која се негује у клубу.

В. В.

РУМА

Базар креативности

Пети Румски базар креативности окупио је тридесетак излагача из Београда, Новог Сада, Пећинаца, Панчева, Нових Бановаца, Банстола и града домаћина. Међу излагачима је било оних који се баве креативним радом и старим занатима, али и произвођача органске хране и меда, тако да су посетиоци могли да уживају у уникатним рукотворинама, као и у домаћој храни.

Штандови излагача, због хладног времена, овог пута су постављени у холу Културног центра.

– Новина у односу на претходне манифестације је та што смо успоставили сарадњу са бројним удружењима, тако да су у Руму дошле „Сремице“ из Пећинаца, Удружење произвођача и љубитеља органске хране „ВитаС“, „Зелена мрежа Војводине“ и ученици ССШ „Бранко Радичевић“, који су се представили одевним предметима – каже организаторка Базара и председница „Панонке“, Љиљана Пантелић Фридман.

Румљани су могли да купе сувенире, уникатну гардеробу, ташне, радове сликара аматера, затим, мед, џемове, колаче... И све то по повољним ценама.

– Задовољан сам организацијом Базара, посетом Румљана, а нарочито продајом мојих производа – рекао је за наше новине Бранко Мирковић, пчелар из Новог Сада, који је већ други пут на Базару креативности. **Д. Р.**

ПАЛИЛУЛА

Здравствена едукација

Градска организација пензионера Београда, као носилац пројекта „Здравствена едукација и подстицање стваралачке активности старих лица“, омогућила је пензионерима београдске општине Палилула едукативна предавања која су одмах и реализована. Тако су поводом „Међународног дана дијабетеса“ палилулски пензионери, 17. новембра, организовали предавања на тему „Живот са дијабетесом“ и „Остеопороза“ на којима су предавачи били врхунски стручњаци из ових области. Интересовање је било велико па је, иако су у току славе, и сала била препуна. Пензионери Палилуле кажу да имају само речи хвале за предавања и за предаваче који су одговорили на сва постављена питања. Због тога су мишљења да је оваква пракса оправдана и врло корисна и да таквих предавања треба да буде што више. **Ј. Д.**

ПРОКУПЉЕ

Ново руководство

После девет месеци изборних активности прокупачки пензионери су добили ново руководство. За председника је изабран Милован Вучићевић, некадашњи начелник прокупачког СУП-а и председник ОО ПУПС-а.

Криза у руковођењу пензионерске организације настала је после оставке дотадашњег председника, Мирољуба Коцића, после чега су расписани избори. Деветомесечна активност завршена је у новембру када је одржана изборна скупштина на којој су пензионери Прокупља добили ново руководство.

– Сада нас очекује тежак задатак да повратимо пољудни углед наше организације – рекао је након избора нови председник.

Ново је и то да ће убудуће прокупачки пензионери уместо у досадашњих 30 деловати у 20 месних одбора. **Ж. Д.**

ЗЕМУН

Пензионери обележили славу

Обред резања славског колача, уз саслужење јереја Владимира Пражића и присуство бројних гостију, обављен је 21. новембра, на дан Светог архангела Михаила, у просторијама Удружења пензионера Земун, а потом је организован заједнички ручак и дружење у клубу Ватрогасног дома „Матица“.

– Ово је друга година како обележавамо славу Светог Михаила, у народу познату као Аранђеловдан, а истовремено прослављамо и 65 година постојања и рада нашег удружења, које је давне 1946. године основано одлуком тадашњег Народног одбора Земуна – каже Шпиро Безбрадица, председник земунских пензионера.

Традиција у обележавању годишњице удружења, а онедавно и заветне славе, поред чланова, окупила је и бројне госте из ове и других београдских општина, као и представнике других градова Србије. Прослави су присуствовали и потпредседник и секретар Градске организације пензионера Београда, Слободан Ребић и Василије Белобрковић, саветница у Савезу пензионера Србије, Вања Мискин, и представници пензионерских удружења из Сокобање, Кикинде, Аранђеловца, Ваљева, Крагујевца, Угриноваца, Мионице, Јакова, Сурчина, Новог Београда, Старог града, Звездаре и других општина.

У клубу Ватрогасног дома заједнички ручак протекао је у лепом дружењу, песми и игри. Године нису спутавале ни домаћине ни госте, њих око 120, да покажу умеће у певању и игрању и предају се добром расположењу. **И. М.**

Изложба о несврстанима

У Зајечару је, у галерији Историјског архива „Тимочка крајина“, средином новембра отворена изложба фотографија и архивских докумената из Архива Југославије и Архива Јосипа Броза, под називом „Прва конференција шефова и влада несврстаних земаља – Београд 1961“.

На 39 паноа изложена су 253 оригинална документа и фотографије посвећене 50-годишњици оснивања покрета несврстаних. На изложби су приказана обележја и фотографије 25 земаља сталних учесника Конференције, као и других земаља из Европе, Азије, Африке и Јужне Америке.

О изложби су говорили директор Архива у Зајечару, Велибор Тодоров, заменик градоначелника, др Срећко Николић, и директор Архива Југославије, Миладин Милошевић, који је и отворио ову значајну поставку.

Организатори изложбе су Архив Југославије и Историјски архив „Тимочка крајина“, а посетиоци ће моћи да је виде до средине децембра.

М. С.

Пензионерски турнир

На првом шаховском турниру „Доживети стоту“, одржаном почетком новембра у Зајечару, у Дому културе „Котлујевац“, шампионску титулу стекао је пензионер Раде Првуловић. Вицешампион овог турнира је Драгољуб Станојевић, а трећа награда је припала Стојану Станојевићу Кешу.

Јесење такмичење зајечарских пензионера у шаху отворио је Мирко Славковић, секретар Месне организације пензионера МЗ „Котлујевац“. Иначе, на турниру је учествовало десет такмичара из свих градских месних организација, а половина их је била из котлујевачке организације пензионера.

Како нам је рекла Славица Лаловић, један од организатора такмичења, овим су започеле припреме зајечарских пензионера за учешће на Петој олимпијади културе, здравља и спорта „Сокобања 2012“.

М. С.

Дружење уз причу и песму

У Клубу пензионера у Сврљигу, 10. новембра, приређена је добродошлица уз погачу и са члановима Удружења пензионера општине Књажевац. Добра сарадња удружења две суседне општине из два округа почела је пре пола године на Сабору на Казибогазу. О значају овог новог сусрета говорили су председник сврљишких пензионера, Миленко Петровић, и Стаљинка Милић Беба и Божидар Митровић из Књажевца. На почетку лаке теме, приче како се ради и живи, а онда и конкретни договори.

Удружењима је заједничко да се баве социјалним питањима, хуманим акцијама, излетима, посетама, ту су и забава и

културна дешавања, а све у циљу побољшања квалитета живота најстарије популације. Стаљинка Милић Беба, председница секције жена Удружења пензионера у Књажевцу, говорила је похвално о културном животу и раду у овом удружењу и понудила да Сврљижанима одрже један концерт, што је са задовољством прихваћено. Било је речи и о пограничној сарадњи са бугарским пензионерима и заједничком наступу на многим манифестацијама, уз неговање традиционалних вредности.

Пензионерско новембарско вече у Сврљигу било је пуно прича о свему, па и о припремама за парламентарне и локалне изборе. Иначе, овај сусрет за памћење финансирани су сами чланови Клуба пензионера и ПУПС-а у овом месту.

С. Ђ.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Похвале Бујановачкој бањи и Фонду ПИО

И ја спадам у оне пензионере који су добили могућност да се одмарају и опорављају о трошку Фонда ПИО. Боравила сам десет дана у Бујановачкој бањи и дивно сам се провела, а богами и лечила, пошто сам имала четири терапије дневно, и то све бесплатно. Због тога желим да похвалим Фонд, али и комплетно особље запослено у овој бањи. Сви су били љубазни, гостопримљиви и пажљиви.

Нарочито сам им захвална за организацију посете манастиру Прохор Пчињски, за шта сам их посебно замолила јер ми је то била велика жеља. Због тога велика захвалност директорки Гордани Димитријевић, финансијском директору, Драгану Манасијевићу, главној сестри, Сузани Никић, Горану Милосављевићу и оста-

лом особљу са одељења, из ресторана и рецепције.

Све вас у бањи срдечно и са захвалношћу поздравља пензионерка Верица Миловановић из собе 215.

Верица Миловановић, Гроцка

Запосленост у привредним гранама

Просечни месечни број чланова Средишњег уреда за осигурање радника од броја 386.409 у јануару 1923. пењао се постепено на максимум 654.966, колико је било у септембру 1930; а иза тога број чланова је падао и спао у јануару 1933. на 482.499. Новембра 1936. опет се попео на 656.962 чланова колико је највише и било запослених те године. Ако имамо у виду да осигурање у пољопривреди није спроведено,

најјача привредна грана је, ако изузмемо пољопривреду, јавни и приватни саобраћај са 14,1 процената свих упослених, иза тога кућанство са 8,4 посто, на трговина са 7,9, текстилна индустрија са 7,2 посто, градња са 7,0 посто, шумско-пиланска индустрија са 6,0 посто, рударство са 5,5 посто и метално-машинска индустрија са 5,5 посто свих упослених лица ван пољопривреде. Ова подела према привредним гранама мењала се у појединим годинама према обиму грађења и према конјунктури у појединим гранама привреде.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, Загреб, 1937)

Некад и сад

Највише радника у пољопривреди, шумарству и рибарству

Према подацима Републичког завода за статистику (РЗС), запослених у Србији је у 2010. години било око 2,06 милиона. Истовремено, према евиденцији Републичког фонда ПИО, закључно са септембром ове године, укупно у нашој земљи има 1.631.310 пензионера. Гледано по категоријама, пензија се исплаћује за 1.351.664 особе из категорије запослених, у категорији самосталних делатности је 60.488 особа, а пољопривредних пензионера је 219.158. Када је реч о радно активном становништву, према подацима РЗС, у 2010. години највише запослених је било у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства, и то 522.658 радника, и у прерађивачкој индустрији, где су радиле 407.154 особе.

Ј. О.

Рад после пензије

? Драган Николић, Трстеник: У пензији сам од 2010. године са пуним радним стажом. Интересује ме да ли могу да отворим радњу за поправку бицикала и које дажбине би требало да плаћам? Да ли ће та делатност да утиче на примање моје пензије?

Одговор: Ви сте корисник пуне старосне пензије и из тог статуса слободно можете да се запослите или почнете да обављате самосталну делатност. То по прописима из ПИО не би имало за последицу ни смањење Ваше пензије нити њено укидање, јер старосни пензионери имају право да раде и примају своју старосну пензију. Што се тиче обавеза које бисте имали у случају ступања у било који вид осигурања, то је обавеза плаћања доприноса за ПИО и допри-

носа за незапосленост, као и обавеза плаћања пореза. Једино чега бисте били ослобођени је допринос за здравствено осигурање јер сте као пензионер већ здравствено осигурани. По окончању осигурања после пензионисања, можете тражити одређивање новог износа пензије ако је ново осигурање трајало више до годину дана. За случај да Вам нови износ пензије буде неповољнији од већ стечене пензије, наставили бисте са примањем стечене пензије.

Услов за пензију

? В. Вукчевић, Трстеник: Рођена сам 1. 6. 1961. године. Почела сам да радим 16. 12. 1980. и до сада нисам имала прекид у стажу. Када стичем први услов за пензију?

Одговор: Према сада важећим прописима, Ви ћете испунити услов за старосну пензију 2017. године када навршите 36 година и 8 месеци стажа осигу-

рања и минимум 55 година живота. Под условом да наставите да радите у континуитету, оба ова услова за пуну старосну пензију испуњавате 2017. године.

До пензије као технолошки вишак

? Микана С., Топола: Имам 30,5 година стажа и 58,5 година живота. Хтела бих да идем у пензију са навршених 60 година живота. Размишљам да послодавцу предложим да ме прогласи за технолошки вишак, те да једну годину и шест месеци будем на бироу, док не напуним потребних 60 година живота за старосну пензију. Које обавезе послодавац има према мени у погледу исплате социјалног програма и отпремнине? Ако у међувремену дође до померања старосне границе на 65 година, како се прича, да ли ће мене качити нови закон или ћу ићи у пензију по садашњим прописима?

Одговор: Пре него што се одлучите за варијанту одласка на биро, добро се распитајте о правима на бироу, тј. колико би Вам се признало стажа, с обзиром на Ваш већ навршени стаж. Проглашавање радника за технолошки вишак није ствар воље ни радника, а ни послодавца. Ради се о процедури у којој треба доказати да код послодавца постоје радници који су технолошки вишак, као и о обавези послодавца да проглашавањем некога за технолошки вишак мора да укине радно место радника који је ту радио. О овим чињеницама се сачињава програм решавања вишка запослених. Овај програм се доставља синдикату и Националној служби за запошљавање који о њему дају мишљење. Под

претпоставком да целокупна процедура из Закона о раду буде испоштована, послодавац је обавезан да радницима који буду проглашени за технолошки вишак исплати отпремнину која не може бити мања од трећине зараде тог радника за првих 10 година проведених на раду и једне четвртине зараде за сваку наредну годину преко 10 година. Зарада се рачуна из последња три месеца која претходе исплати отпремнине. Ако у међувремену дође до измена Закона о ПИО у погледу година живота за одлазак у пензију, примениће се прописи који важе у моменту одласка у пензију, тј. измењени прописи. Пошто се ови прописи увек мењају постепено, то не може бити дуг временски период.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

Зашто термин „старосна пензија“

? Милорад Пантић, Београд: Обраћам Вам се у име већег броја људи јер делим њихово мишљење када је у питању термин старосна пензија који збуњује људе пошто се користи и када неко има пун стаж од 40 година, као и када иде у пензију са навршених 65 година живота. Зашто се ове две дијагностичке супротне категорије зову истим именом и зашто се користи исти образац који се једноставно зове старосна пензија? Потпуно је погрешан, а има и неких недостатака. Међутим, главно питање је редовна пензија са 40 година стажа и старосна пензија са 65 година старости.

Одговор: Овде се искључиво ради о законској формулацији, тачније о примени чл. 19 Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Чланом 19 овог закона је у три тачке прописано који су све услови за остваривање права на старосну пензију. У тачки два наведеног члана пише да право на старосну пензију стиче осигураник мушкарац када наврши 40 година стажа осигурања, односно 38 година стажа осигурања – жена, и најмање 58 година живота. Овде се ради о старосној

пензији исто као и када су услови 65 година живота за мушкарце, тј. 60 година живота за жене осигуранике и најмање 15 година стажа осигурања, што је прописано тачком 1, чл. 19 Закона о ПИО. Тачком 3 истог члана прописано је да право на старосну пензију стичу осигураници оба пола када наврше 45 година стажа осигурања, без обзира на године живота. Прописани образац захтева за остваривање права на старосну пензију је потпуно адекватан и на закону основан.

Помоћ преко центра за социјални рад

? Драгица Јовановић, Петровац: Радила сам у фабрици 32 године и 3 месеца. Тренутно сам на бироу. Имам болесну ћерку која не може без туђе помоћи. Док сам радила, о њој се бринула свекрва, а сада је и она болесна па ја бринем и о њој и о ћерки. Да ли могу да остварим стаж на њих? Да сам радила до краја у фабрици, остварила бих радни стаж од 35 година, али се фирма затворила, а ја сам спречена да радим. Ћерка прима накнаду за туђу помоћ и негу од 8.000 динара од чега се сви у кући издржавамо.

Одговор: По основу неге чланова породице и бриге о њима није могуће остварити стаж осигурања, али је могуће да као лице ван осигурања сами себи уплаћујете допринос за ПИО по чл. 15 Закона о ПИО. Ако нисте у могућности да се укључите у овај вид обавезног осигурања, сачекаћете потребне године живота за остваривање права на пензију, осим у случају болести,

када бисте евентуално могли да остварите право на инвалидску пензију. Будући да живите искључиво од накнаде за помоћ и негу свог детета, обратите се надлежном центру за социјални рад да бисте остварили право на накнаду лицима која немају довољно средстава за издржавање. За сада, старосна граница за осигуранике жене за одлазак у старосну пензију је 60 година живота.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	МЕСТО У СРБИЈИ	РЕКА У СИБИРУ	ЗАВЕСА, ЗАСТОП	ВРСТА ЕКСПЛО- ЗИВА	ОПОНАШАТИ	НИТ, ВЛАКНО	ЖЕНА ОД СИНА ОДМИЛА
МИРИШЉАВА СМОЛА							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ							
МЕСТО У СРБИЈИ КОД ЗАЈЕЧАРА							
МЕСТО НА ЂЕРДАПУ							
ЊИВА							
ОЗНАКА ВАЉЕВА			СИМБОЛ ИРИДИЈУМА ТУЋИНАЦ			ЖЕНСКО ИМЕ	ДУГОВЕЧНОСТ
ОЗНАКА АМПЕРА		ПОЧЕТАК ТРЖЕ МУШКО ИМЕ					
ТРАГ ОЛОВКЕ				ТРИНА МАХАТИ РУКАМА			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВОЈСКА ВЕРСКА ИРАНСКА ТИТУЛА						
ПРВИ ПЕРГАМСКИ КРАЉ					12. И 11. СЛОВО СИМБОЛ ТИТАНА		
ВРСТА ЈАБУКА							
ИТАЛИЈАН. ПОРОДИЦА ГРАДИТЕЉА ВИОЛИНА						ОЗНАКА ОБИМА ГРАД У ЧЕШКОЈ	
МЕСТО У СРБИЈИ					ОСОВИНА (СКР) ПРАЖИВО- ТИЊА		
ЗЛАТО (ФР)			СТАС, УЗРАСТ САОНИЦЕ				
ОЗНАКА ЛУКСЕМБУРГА		ВРСТА ТКАНИНЕ МЕСЕЦ У ГОДИНИ					ФОЛК ПЕВАЧ, МИРОСЛАВ
НЕПРОФЕСИО- НАЛЦИ							
КАРТАГИНСКИ ВОЈСКОВОЂА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	РУКОМЕТНИ КЛУБ СИМБОЛ СУМПОРА			А-ВИСТА (СКР) СИМБОЛ ФОСФОРА			
ВРСТА ИГРЕ, СТЕПОВАЊЕ					1. И 23. СЛОВО ЂИРИЛИЦЕ		

Дејан Плазковић

Доскоци

Положили смо испит зрелости. Зрели смо за одлазак у пензију!

Кренули смо крупним корацима уназад. И нисмо се зауставили.

Демократија је као најлон чарапа. Пуца по шавовима.

Ми смо тениска нација. Види се то по државном рекету.

Непријатеља смо тукли његовим оружјем. Лажима!

Дворске будале имају посла у свим друштвеним уређењима.

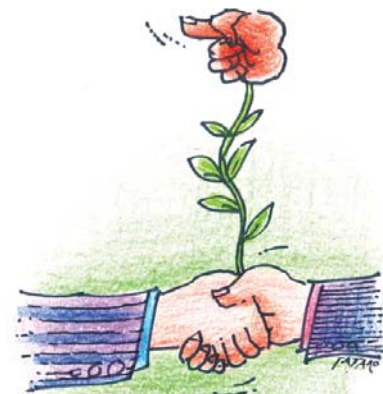
Паметовао бих и ја да имам чиме.

Где би нам био крај да знамо где нам је почетак.

Услови живота у затворима су нехумани. А ни на слободи није много боље.

Свима који су ишли нашим путем, изгубио се сваки траг.

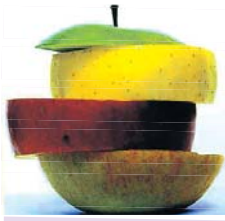
Раде Ђерговић

Игњат Гајало

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: тазбина, отравак, Прилеп, локатив, опадати, Ања, ит, д, е, оса, им, крем, накит, и, Атал, пн, сомови, тревира, ананас, а, отети, политир, Аро, у, а, Рама, ац, ад, роб, тапетар

Да ли сте знали ...

... да су се на најновијој листи „прљавих“ намирница, коју је објавила еколошка организација Environmental Working Group, као воће и поврће највише загађено пестицидима на првом месту нашле јабуке, целер и јагоде?

... да су на истој листи као „чисти“, односно најбезбеднији за здравље, наведени црни лук, кукуруз и ананас?

... да се најлепша и најшаренија пијаца на свету, Ла Бокерија, налази у Барселони? На њој се могу наћи све познате врсте воћа и поврћа, значи све што вам душа пожели!

... да су ораси најздравији међу орашастим плодовима? Шака ораха садржи готово двоструко више антиоксиданса од исте количине било ког другог орашастог плода.

... да је најскупљи орах на свету макадамија? Он је некада био основни део исхране аустралијских Абориџина али се, због компликованог начина расађивања и гајења, годишње у свету произведе само око 40 тона овог деликатесног ораха. Један килограм у земљи порекла кошта више од 30 долара.

... да су банане најпопуларније воће у Уједињеном Краљевству? Сваки Британац у просеку годишње поједе око 130 банана.

... да је пшеница најчешће узгајана биљка на свету? Гаји се на сваком континенту осим, наравно, на Антарктику.

... да је маслина, иако уобичајено сматрана за зачинску биљку, уствари воће? Друга занимљивост је та што је дрво маслине зимзелено.

... да је америчке ресторане последњих година обузео нови тренд – прављење сопствених башта у којима се узгаја све што је ресторанима потребно, а први аутомати са воћем и поврћем већ су се појавили на универзитету Notre Dame у Индијани.

(X)уморне мисли

Целу зимницу могао бих да купим од једне пензије да нисам слаб карактер – не могу месец дана да издржим без хране и воде.

Ради лакшег ношења, ја потрошачку корпу купујем у деловима: данас хлеб, сутра млеко, прекосутра кромпир...

Да је повишица пензије већа, не бих знао како да је потрошим. Запао бих у сукоб жеља!

Многи пензионери само гледају цене. Уместо да гледају одбојку, тенис и ватерполо, где смо најбољи на свету!

Комшије ме оговарају да једем купус, зеље и боранију зато што су то јефтине намирнице. А ја их једем због витамина и гвожђа.

Пошто се од обећања не живи, ја ујутру прво купим хлеб и млеко, па тек после укључим ТВ.

Не носим ја одећу из давних година што немам новију, већ што се у њој осећам млађе.

Често прелиставам албуме из млађих дана. То ми је најјефтинији метод подмлађивања.

Витомир Теофиловић

Брана Николић

Биране речи

У трговинским ланцима потрошачка корпа је најслабија карика.

Плитка памет не може дубоко да се замисли.

Прљави послови доносе чисту добит.

Имамо пуне руке посла, а остајемо празних шака.

Човек је за чисту десетку кад је све стекао са десет прстију.

Купују на црту сви који живе испод црте.

Обећања пале док не падну у воду.

Коме капље, он не плива у дуговима.

Ђутимо као заливени, а кад проговоримо биће излив речи.

Кад би људи владали собом, друга им власт не би требала.

Ако повежете чињенице, имаћете чврсте доказе.

Не делимо мишљење, већ оно нас.

Жељко Марковић